Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 7 январь, 1975 шу. • № 3 (5448). Мах 2 кеп.

Пятилетка толамца чакхъяккхара, КПСС XXIV съездо оттадаь сийлахь-доккха декхараш кхоачашдара дерригача халкъо лоаттаеча яхьа байракх кхы а лакхаргIа айе!

(КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТО ПАРТЕГА, СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГА ДАЬЧА КХАЙКАРАЛ ТIАРА).

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША, БЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ НАХА А САННА, ЙОАХ:

«КПСС ЦК ПАРТЕГЕИ СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГЕИ ДАЬЧА КХАЙКАРАЛА ЖОП А ЛУШ ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРА НИЗ, ЗНАНЕШ, ТВОРЧЕСКИ ХЬИНАР ОАРЦАГIДОАККХАРГДА ОАХА!»

ПРОДУКЦИ ДУКХАГIА АРАХЕЦАРГА БОДА НИКЪ

ИйслагIча пятилетка диъ-лагIа шу дикача къахьегама толамаша чакхдаьккхар Нохч-ГIалгIайчен промышленноста къахьегамхоша. Шера план тIеххкоачашйир. Планал совгIа ара а хийца маьхала яьккхар 16 миллион сома маьха промышленни продукци. Паччахьалкхен планал совгIа арахийцача продукцех дукхагIдола дакъа къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийца я.

Укх деношка кепатеха арадаьннача КПСС Центральни Комитето партегеи советски халкъагеи даьча Кхайкарал тIа белгалдаьккхар къахьегама овсарле лакхъяр халкъа боахаме бокххача лоархIаме хилар. Цу тIа йоах: «Хоадамболлаш болча лоархIаме па къахьегама овсарле лакхъяр. Аьлча кхоачам ба къахьегама овсарле алхха цхьа процент лакхъяро шера 5 миллиард сома маьха хIана яц аьнна промышленни продукци дукхагIа арахеца йиш хулийтаргхилар. Укх шера цу фактора чотах хилийта лаьрхIад дукхагIа хьаеш йолча промышленни продукцех 86 процент...» Из лоархIамера хьоахам дикагIа хилийтара шоай торонашка а хьежа керда декхараш [illegible] я республика промышленни предприятей коллективаш.

Царех я дIалахача шера цахаддаш паччахьалкхен плани тIайица социалистически декхараши тIеххкоачашдеш хьаема СССР 50 шу дизара цIерагIа Грозненски химически комбината коллектив. Цо къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб къахьегама овсарле лакхъяра болх. Къахьегама овсарле лакхъяра цхьайтта бетта план 104 процент кхоачашъяьй химикаша. 1973 шера укх хана хинначул ялх процент лакхъелар къахьегама овсарле соахка. Иштта болх бар бахьан долаш товарни продукци арахецара шера план 21 декабре кхоачашйир химкомбината коллективо. Планал совгIа арахийцар кхо миллион совгIа сома маьха химически продукци. Из еррига а хIана яц аьнна къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийца я.

Къахьегама овсарле тIа-тIа лакхлуш хилара кертердар да ший резервах, материальни, къахьегама, финансови тоа ронех бизза пайда эцар. Синтетически этилови спирт арахецача производствера дуккьала технологически процесс эргаяьккха товар бахьан долаш цкъан ахаззен дукхагIа арахец товарни продукци. ХIара шера йизза чакхйоах комбинате шу доладуча хана белгалъяьха организационно-технически мероприятеш. Пятилетка шерашка чакхъяьхача организационно-технически мероприятеша, производствана юкъейоаляьча кердача технико кхо миллион совгIа сом пайда бе вIаштIехьдаллйтад. Феноли ацетони арахецача шин цеха балха юкъе керда ши агрегат йоаллярах къахьегама овсарле 30—35 процент лакхъеннай. Щекински эксперимент производствана юкъейоалайнча денз шозза совгIа лакхъеннай къахьегама овсарле, кхычахьа балха баха йиш йолаш мукъабаьннаб бIаьш производственникаш.

Къахьегама овсарле лакхъяра болх иштта кхетамца вIаштIехьбаьккхаб товарни продукци арахецара пятилетка диъ-лагIча шера план керда шу доладалалехьа дикка тIеххкоачашъяьча Карабулакски химически реагентий завода, Вознесенски газобензинови завода, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Дружба» яхача Грозненски картонажни фабрика, кхы дукхача предприятей коллективаша.

Цхьабакъда, вай республикерча цхьайолча предприятеша эсала вIаштIехьбаьккхаб къахьегама овсарле лакхъяра болх. Из лоархIаме производственни хьоахам тоабара тIаерзаяь йолча шоай резервах бизза пайда эцац цар. Цудухьа къахьегама овсарле лакхъяра 11 бетта план кхоачаш ца яь 48 промышленни предприяти я вайнга. Еррига республика хьанйицача къахьегама овсарле лакхъяра задани 97,9 процент мара кхоачашъяьяц. ДIадахача шерачул а цикка лохъяьй цхьайолча предприятеша шоай къахьегама овсарле. Из бахьан долаш Даьхенна дIа ца луш йисай миллионаш сомий маьха промышленни продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра болх къаьстта чIоагIа эсала вIаштIехьбаьккхаб Назрановски, Малгобекски кирпичий заводий, Грознерча А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтташ еча заводий, Грознерча А. Шерипова... чакхдоахачен № 4 йолча маьхк ечен заводий, кхыча предприятей коллективаша. Цар кхоачашъяьяц товарни продукци арахецара а маьхала яккхара а шера план.

ДIахо йодача хана къахьегама овсарле лакхъяра болх тесса лелабелга да мегаргдолаш гIулакх дац. ХIара предприятен кулгалхоша дика кхетаде деза планал совгIа арахецача продукцех дукхагIъяр къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахецаш хилар. Паччахьалкхен планагIа белгалъяьха мероприятеш чакхъяхар, керда техникен дикагIйола технологии производствана юкъекхахьар, къахьегам Iилман дарда тIа вIаштIехьбаккхар, рационализаторийи изобретателийи балха денна терко а еш, цар кийчдаьча кардадарех бизза пайда ийбайтар предприятей кулгалхой сийлен декхар да.

ХIара предприяте коллективо кхоачашданза даргдоацаш декхар да къахьегама овсарле цахаддаш лакхъелга, Iилманен техниканен карагIдийнараш сихагIа производствана юкъекхухьилга, технологически процессаш эргайоахаш тоелйита. Цу даькъе шоашта тIалатта бехктокхам дика кхетабе беза предприятей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша, инженерно-технически болхлоша, ВОИР-а общественни организацеша.

Производства лоархIамера хьоахам тоабара боккхача маьхера гIулакх да халача балхашта механизаци автоматизаци яр, оборудованега, станокага, участкага, цехага проектни мощностах болх байтар, болхлой квалификаци лакхъяр, материально - технически Iалашо елга цIенхаштта тоадар. Рационализаторски изобретательски балха дукхагIа юкъеоза беза тайп-тайпарча профессех бола болхлой, инженерно - технически болхлой. Царна карагIдувлараш, къахьегама овсарле лакхъяра дикагIйола опыт, НОТ-а планаш тIехьа а ца тетташ ханнахьа производствана юкъекхухьилга лоархIаме хIама да.

Планал совгIа арахеца продукци керттерча даькъе къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахецилга кхетаде деза массане а. Цудухьа из лакхъяра план кхоачаш ца еш цхьаккха коллектив хила йиш яц.

Хьинарерча къахьегамца белгалдоаккхаргда шу

Укх деношка Грозненски вагонни депо промывочно - пропарочни станце хилар КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала хетаяь болхлой митинг. Лоацца къамаьл а деш митинг хьайийдлар депо партбюро секретара О. К. Злотникова. Цо дош лу Кхайкарала текст Iоеша депо начальника Н. И. Радвана.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча О. К. Злотникова дувц КПСС XXIV съезда, цунна тIехьа хиннача КПСС ЦК пленумий, СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеш кхоачаш а еш дуккхача къамех латтача депо коллективо пятилетка диъ-лагIча шера план толамца кхоачашъярах.

Депо къахьегамхоша, берригача советски наха санна, чIоагIа раьза а болаш хьаллоаца Коммунистически парте, КПСС Центральни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача Политбюро чура а арехьара я политика.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал пятилетка тIеххьара шу хьинарерча къахьегама шу дара беш бола тIахьехам хиларах тарра чIоагIа раьза хинна тIайийцар депо коллективо. Кхы а хьинарегIа къа а хьегаш дIадахача шерашка даьха къахьегама толамаш кхы тIа а чIоагIде лаьрхIар цо.

КПСС ЦК декабрьски (1974 шера) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа белгалдаьхараш кхоачаш а деш, промывочно - пропарочни станце болхлоша социалистически декхараш тIайийцар мехкдаьтта продукташ чуйоттара йола цистернаш кийчъяра шера план 25 декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле лакхъе, цистернаш кийчъярга дIадодар лохде, цун чотах планагIа лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна 30 эзар сом пайда бе, деповски текущи ремонте латташ вагонаша йоаккхаш йола ха нормагIа йоагIачул дикка кIезигье, паччахьалкхенна 20 эзар сом пайда бергбола 186 рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа, керда техника, дикагIйола технологи, къахьегама методаш производствана юкъейоалаяра белгалъяьха мероприятеш ханал хьалха чакхъяха. Пятилетка тIеххьарча шера доаха къахьегама толамаш тIа-тIа дикагIа хилийтара предприяте къахьегамхоша социалистически яхье тIахьийхар Махачкалински вагонни депо коллектив.

Трибуна хьалхашка ва къахьегама ветеран, технически осмотра пункта вагонашка хьежар, коммунистически къахьегама ударник А. М. Петренко.

— ЧIоагIа уйла тIаьхийта дийшад аз КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген даь Кхайкарал, — аьлар цо. Аз чIоагIа доккхал деши са теркам тIаозаши дар укх тIеххьарча диъ шера 30 миллион сага телаш дола пенсеш, стипендеш, пособеш лакхъяьд яха а кIезига Iалашбаьча дезала бераштa пособеш телилга, 45 миллион сага вахара хьалаш тоаларах дувца а Кхайкарала тIара мугIараш, яхаш дувц цо дIахо. Цар къаьгга хьахьокх партеи Советски правительстван наьха чIоагIа йоакхо еш хилар. Кхайкарала хIара мугI никъ хьехаши боккхача лоархIамех ба.

Хьинаре къахьегаш вай хьамсарча Даьхенна къахьегама совгIат кийчдар, общественни вахаре хьинаре дакъа лацар хургда КПСС ЦК даьча Кхайкарала луш дола жоп, яхаш дувц цо дIахо. Цу сийдолча гIулакха тIехьа лоатгабеча къовсаме сай хьинари низ кхо ца беш къахьегаргда аз, — аьлар А. М. Петренкос.

Технически осмотра пункта болхлочоа В. Джамалдиновна къамаьл де дош лу.

— ЧIоагIа дега тоамн кхаьи хулаш тIайийцар аз КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал, — аьлар цо. Берригa къахьегамхой гIахьийхар цо тIатеIIа къа а хьегаш пятилетка тIеххьара шу белгалдаккхара.

Ше къамаьл деш В. Джамалдинова дийцар ше а иштта ший новкъосташа а укх шера тIайийцача социалистически декхарех. Наькъашка цхьаккха хьовзам хургбоацаш тIехдика ремонт е, планал совгIа эзар вагона ремонт е, итташ лакха квалификаци йола болхлой кийчбе декхараш тIайийцад цар.

Шоаш укх шера тIайийцача социалистически декхарехи де дерхIарехи дийцар митинге дакъа лоацаш хиннача промывальщика Н. Г. Дракова, инженера Э. Т. Саркисьяна, такелажника А. С. Алексашина, кхычар. Цар массане а чIоагIа къоабалдаь тIайийцар КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген даь Кхайкарал, хIаране тIа ийцар укх шера дола социалистически декхараш, митинге дакъа лоацараш тIахьийхар шоаш дIацоладаь дика гIулакх хьаллацара.

Митинге дакъа лоацараш массава а раьза волаш тIайийцар производственни [illegible] хьалха кхоачаш а еш КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп лулга, ер шу хьинарерча къахьегамца белгалдоаккхилга.

Промывочно - пропарочни станце болхлой митинге дакъа лаьцар КПСС Октябрьски райкома секретара Ю. Х. Героева, КПСС райкома орготдела заведующе М. К. Костюка.

ДОГ АЙДУ КХАЙКАРАЛО

Дикача хьокхамашца пакъасара тха хьажкIаш лелаю звено кердача 1975 шера.

ИйслагIча пятилетка дIададахача диъ-лагIча, къоастамбеча шера хIара гектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуя социалистически декхар тIайийцадар тха звенос. ЛаьрхIар кхоачашде гIерташ шу доладеннача денз низ кхо ца беш къахьийгар. Кхашкара деррига балхаш агротехнически дикагIйолча хана чакхдоахаш болх бир. Хьийга къа зехьа довизар. Дика хьийкъар хьажкIаш. Йоакхо йир уж кулга цIена боацача нахах лораяра. ХIаьта чуэца еза ха хьатIакхаьчача тхой низашца 13 дийнахьа чуера. ХIара гектаро фуалъяьха 51 центнер хьажкIаш елар.

СССР халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен планеи Паччахьалкхен бюджетеи проекташ ювцаш хиннача ийссазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе дог гIоздаьккхача тха звено механизатораш, шоай деррига хьинар оарцагIдаьккха къахьегаш ба хIанз ийслагIча пятилетка укх тIеххьарча шера чуэцаргболча хьувкъама тешаме лард йолла безам болаш. ХIаьта толамаш а доах.

ХьажкIаш дIаера хьакъоастадаь деррига лаьтта зяба аьха даьккхад. Лаьтта хьаьндара хIара гектара тIа йинъйинъ центнер кхоачийташ нитроаммофос яха минеральни удобрени йиллар. ХIанзле тоаяьккхай звено еррига юртбоахама техника. Лоацца аьлча, кхашкара балхаш де ха хьатIакхаьчача болх дIаболабе кийча да тхо.

КПСС Центральни Комитето берригa болхлой, колхозхой, специалисташ, Iилмахой, берригa советски нах 1975 шера планови заданеш кхоачаши тIеххкоачаши яр духьа, производства эффективность лакхъяр духьа, пятилетка толаме чакхъяккхар духьа шерра социалистически яхь йоаржаяра тIахьехаш даьча Кхайкарала жоп луш дIахо йодача хана тхой толамаш лох ца деш кхы а хьинарегIа къахьега дош лу оаха.

Л. ЗАХАЕВ,
Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевой.

ДЕКХАРАШ ТIЕХХКОАЧАШДЕРГДА

Пятилетка дIададахача диъ шера доккхий дика гIулакхаш карагIдаьинад вай социалистически Даьхен къахьегамхошта, къаьстта къоастамбеча шера а доалаш.

Из бехктокхаме шу долга кхета а деш овсаре къахьийгар тха боахама хьайбаш леладераша а. Аз айса соахка йиъ-лагIа квартал йолаелча кхоачашдаьд ийслагIча пятилетка тIайица социалистически декхараш. Вай хьамсарча Коммунистически парте ЦК-ас долла хIама лу советски нахага маьршача хьалашка бахен къахьеген йиш хилийтар духьа. Из дог айдеш доккхa гIулакх да.

Укх деношка партега, советски халкъага КПСС Центральни Комитето даьча Кхайкарал тIа юрта боахамхой тIахьех юрта боахама продукци йоахилга а паччахьалкхенга йохкилга а алсамдаккхара. Из хьал а лоацаш пятилетка тIеххьара шу кхы а беркатегIа хургдолаш овсарегIа къахьега лаьрхIад аз. Сай группацарча хIара Iаттагара 3 эзар килограмм шура яккха дош лу аз.

А. КАРТОЕВА,
Малгобекски района «Ингушский» совхоза доярка, Ленина орден лелаер.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ДЕРРИГАЧА БОАХАМИЙ ТАЙПАШКА ГIОЛЛА ЮРТА БОАХАМА ПРОДУКТАШ ЭЦАРА 1974 ШЕРА ХАЛКЪБОАХАМА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР.

тоннаш

	1974 шера халкъбоахама план	Бокъонца кхоачашъяьр	Халкъбоахама план кхоачашъяра процент	1973 шерачох 1974 шерара процент
Еррига ялата культураш	155000	155059	100,0	94
Цу даькъе хьажкIаш	35000	46237	132	163
Дуга	10000	12554	126	182
ГIадуаргаш	15000	11827	79	115
Шекара свекла	180000	195285	108	97
Коартол	5000	5493	110	125
Сом	43000	55982	130	119
Комсаш	92500	79494	86	86
Бахчаш	8000	6183	77	102
Баьцадараш	107000	113885	106	117
Хьайбаши олхазараши	34183	35371	105	111
Шура	78000	80526	103	103
Фуаш (эзар)	70000	70989	101	107
Тха	4020	4079	101	99,5

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГIОЛЛА 1974 ШЕРА ПРОМЫШЛЕННИ ПРОДУКЦИ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

Эзар сом

	1974 ш. план	Бокъонца кхоачашъяьр	Шера план кхоачашъяра проценташ	Продукци йохкара, 1973 шерачох 1974 шерара процент
Республике гIолла	1366134	1384372	101	100,2

МАССАНЕ КЪОАБАЛДУ

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала хетаяь митинг хилар «Красный молот» завода болат лоаладеча цеха цIеча уголоке. Цига гулбеннабар къахьегамхойи инженерно-технически болхлойи. Митинг хьайийллар воккхагIа волча мастера П. А. Сергеева. Цо дош лу цеха начальника С. П. Коваленкона.

— КПСС Центральни Комитето, — йоах нов. Коваленкос, — берригa болхлой, колхозхой, специалисташ, Iилмахой, берригa советски нах тIахьех 1975 шера планови заданеш кхоачаши тIеххкоачаши яр духьа, производства эффективность лакхъяр духьа, пятилетка толаме чакхъяккхар духьа шерра социалистически яхь йоаржаяра. Цу Кхайкарала гIулакхаца жоп далара соахкарчул а овсарегIа къахьега деза вай, новкъостий.

Митинге ше къамаьл деш цеха газорезчикий бригадира Резниченко Иван Васильевича аьлар:

— Тха бригада барттайнача коллективо дагтара къоабалдаь тIайийцад КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Цу тIа къаьгга хьахьокх вай мохк шерагара шерага тоалуш хилар, бахача наьха вахар иразегIа хулаш латтилга. Бригада хIара члена политически къахьегамен хьинар айдаьд цо. Тхоай торонаш а лаьрхIа оаха дош деннад ийслагIа пятилетка чакхйоалача шера хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашъе, планал совгIа 150 эзар сома маьха продукци яла, къахьегама овсарле 4 процент лакхъе.

Къамаьл де трибуна тIа воал цеха обрубни отделене воккхагIа вола мастер Фанкухин Роберт Матвеевич.

— ДIадаха шу тха коллективо белгалдаьккхар—дувц цо — дика толамаш даьарца. КПСС Центральни Комитето деча Кхайкарала гIулакхаца жоп дала лаьрхIача тха отделенерча болхлоша дош деннад уж толамаш кхы а алсамдоахаш дIахо хьинарегIа къахьега.

Шоай коллектива цIерагIа Фанкухина тешам лу укх шерара социалистически декхараш сийленца шоаш кхоачашдергхилларах.

КПСС Центральни Комитет партех, советски халкъах бIубенна хилара хетадир ший къамаьл болат лоаладечо Веденин Владимир Федоровича.

— Ер шу къаьстта моттиг дIалоацаш да вай мехка вахаре, — аьлар нов. Веденина.— Май бетта советски халкъо дезаду фашистски Германи эшаеш Котало яьккха 30 шу дуза цIей. Цу денга башха дикача толамашца накъадахкар духьа хIара сахьатах, минутах бизза пайда эцаш, махулла дукхагIа материалаш кхоеш къахьега лаьрхIад оаха.

— Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизар вай белгалдоаккхаргдола шу хиларах тарра, хьинарерча къахьегама шу а хинна исторена юкъедаха деза ийслагIча пятилетка чакхйоала шу,—цу дешашца митинге ший къамаьл дIадоладир формовщика Кононенко Василий Арсентьевича. — Со кхайк цу дезача ден сийна йола къахьегама вахта шерагIа йоаржаяра, таханарчул дикагIа кхоана къахьегара. Цунца вIаштIехьдаргда вай мехка экономически оборонни низ чIоагIбе, халкъа вахара хьал дIахо тоаде.

Митинге гулбеннараша тIайийцар КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал къоабалдеш йола резолюци, соцам бир встречни план 29 декабре кхоачашъе а планал совгIа 300 тоннал кIезигагIа доацаш болат лоаладе а.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

КАИР. (ТАСС). Советски Союзе бахачара юха цIакхаьча АРЕ кхыча мехкащарча гIулакхий министр И. Фахми тIема министр М. А. Г. аль-Гамаси Египта президента А. Садата тIайийцар, цига цар цунга хоам бир советски кулгалхошца шоаш вIашагIкхетарах хьахинарий хьакъехьа.

Каирски кепайоазоно тахан араяьккхай советско - египетски юкъмоттиг беркатен конструктивни маIан долаши хилар а Москве переговораш яь хьалаш дег тIара хинна хилар а белгалдаьккхача И. Фахме заявлени. Газеташа белгалдоах советско - египетски юкъмоттиг чIоагIъярца а из дIахо дегIакхувларан чIоагIъяран хиланза даргдоаца хьалаш вIаштIехьдахарца а Iалаьмате чIоагIа безам болаш ба советски кулгалхой яхаш дола АРЕ кхыча мехкашцарча гIулакхий министра дешаш.

ДЖАКАРТА. (ТАСС). Индонезе президента Сухартос белгалдаьккхар Москве кулгаш яьаь СССР-ан Индонезенен юкъе цхьана экономически технически гIулакхаш леладара хьакъехьара соглашени лоархIаме хилар. Социально - политически системаш бе-бе яле а, кхыча мехкашцара ший гIулакхаш Индонезе вIаши юкъе ца гIертарен вIаши гIойле хиларен принципий ларда тIа леладеш хилар белгал а даьккха, Сухартос аьлар. Индонезенен социалистически мехкаштея юкъера цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIадахкар долдоахаш ва ше.

БОНН. (ТАСС). Малхбузенгерманск радиоуи телевиденен гIолла ше къамаьл деш, ФРГ канцлера Г. Шмидта хьакхайкадир, 1975 шеро «ФРГ-енен Советски Союзан юкъерча гIулакхашта дIахо прогресс яхьаргйолгах» ше дог тийша хилар. Цо иштта хьакхайкадир, ФРГ - енен ГДР-ан юкъера гIулакхаш кердача шера дIахо тоалуш дIагIоргхилар.

Канцлера аьлар, дIадаха шу экономика даькъе хала шу дар Малхбузен Германе бахача наха. Цо белгалдаьккхар, хьабе болх боаца нах мехка дикка бийба хилар. Малхбузен мехкашта йоккхий экономически халонаш тIеккхоачаьй, аьлар Г. Шмидта, инфляцеи мехкдаьтта кризисои.

ЛОНДОН. (ТАСС). Машар безача Советски Союза, кхыча социалистически паччахьалкхений политико, дунен тIа къамий - корта-мукъаьлла болам тIа-тIа дукхагIа дегIаахаро хоадамболлаш долча даькъе новкъостал даьд укх тIеххьарча шерашка «шийлача тIема» замана меттел кхоххам кIаьдбара зама дIайолаялара, белгалдоаккх «Лейбор Мансли» яхача английски журнала январски номер тIа кепатеха араьккхача статья тIа.

Журнало, Советски Союзаи США-нен юкъера гIулакхаш беркате дегIаахар боккхача лоархIаме хилар белгал а даьккха, язду: КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев США президентаца Дж. Фордаца Владивостоке вIашагIкхетарах хьахинараша бакъдаьд, кхоххам кIаьдбара процесс толаме лелаш хилар.

ПХЕЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ИЙСЛАГIА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРАХ

ПхезлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ийслагIа сесси хьаелларгья 1975 шера 8 январе Iуйрийна 10 сахьат даьлча КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

Депутаташ дIаязбу 1975 шера 7 январе Iуйрийна 9 сахьат даьлча денз сайрийна 7 сахьат даллалца Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме (Комсомольски улица, 112,4-гIа этаж, цIеной №№ 104, 105), 1975 шера 8 январе Iуйрийна 8 сахьат даьлча денз КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

ТОАЕ ГОЙТАРА АГИТАЦИ

РЕЙД

«Малгобекнефть» НГДУ контора коа а, цун зданена чухьа а нийсвенначох ховргда гойтара агитаце укхаза боагтIача тайпара лоархIам белга. Цох къахьегамхой хьинар айдараш царна политически кхетам баларан иза бола средство хилара тарра укхаза шерра пайда эцаш хилар. Цу гIулакха эша тайп-тайпара стендаш, шиташ, плакаташ, лозунгаш кийчдара рузкъа кходеш бац контора кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

НГДУ контора хьалхашкарча скверс «КПСС XXIV съезда решенеш — вахаре» яха бIаргача панорама яьй. Цун лакхехьа В. И. Ленина портрет латт, хоза кийчдаь сийлен Доска да, тIанйца социалистически декхараш баьча балха итогаши я. Бовза йиш я производстве хьалхалаттараш: Батыжев З. А., Гудыменко М. Л., Ерохин А. Н., Балаев М. М., Алероев Х. Укхаза уллув доахк къахьегама ветераний сурташ а.

ДIа мел хьежача коа гуш я «КПСС сийле!», «ДоттагIал чIоагIлургда!» яха а кхыйола а лозунгаш, 15 республикай байракхаши гербаши, кхыдараш.

Иштта безам тIагIоргболча тайпара тайп-тайпарча гойтара агитацеца кийчъяь я контора чухьнахье а. Цу тIа дувц даьхача толамех, дIахо йодача хана де лерхIачох, коллективо тIанйцача встречни планах. Балха хан-ханнахьа итогаш еш хиларо йиш хулийт хьалхалаттаращца цхьана тIехьабусараш а дIабовзийта.

Цу управлене РИТС-2 мехкдаьтта доаккхача кхоалагIча группе болх бераш дукха нах бац, верриге а 18 саг. Бакъда цига къахьегаш ба гIалгIай, нохчий, эрсий, украинцаш, кхыбараш.

Укхаза а йоагIаш йола терко ю гойтара агитаце, из производства декхаращца айхха ювзаеннен хано дIадеххача тайпарен хилийтара. Цу группа доазон тIа ваьлча шуга хоам бу «Укхаза къахьегар коммунистически къахьегама коллектив» я аьнна тIаяздаьча щито. Хьалтеха доахк «Новкъостий мехкдаьттахой, дерригаа низаш тIадахийта пятилетка кхоачашъяра!», «Коллектива сий хьа сий, хьо ерригача коллектива хьалхашка бехктокхаме ва, коллектив хьо бахьан бехктокхаме я». «Секунда мехкдаьтта цхьа тIадам боабича шера 1560 литр мехкдаьтта дов» яха лозунгаш, плакаташ. ХIара бетта арахец пенгазет, хьалтеха доахк социалистически декхараш, кхыдараш. Дукха я материалашта кхомбара тIахьехаш йола гойтара агитаци.

— Цу дерригие цхьаннена дагара далийтац хIара винт, болт, задвижка, клин, кхом беш дIаахийта езнлга, — йоах смена начальника Бычков Дмитрий Павловича. — Сакхат хиина моллагIа деталь дIакхосса сихлац тхо. Цох мегаргйола оатхалаш хьайоах е реставраци ю цунна. Иштта цу тайпара къаьнача оатхалех ийс задвижка хьаяй, кхийола деталаш тоаяй.

ЧIоагIа лоархIаме да хIара плакат, лозунг хьалхашка латтача сагота декхарех дувцаш, наьха политически сакхетам лакхбеш, цар хьинар айдеш хулийтилга. Цу деша иштта йоакхо еш бац Малгобекски кирпичкашъеча завода кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш. Контора хьалхашка йоахка лозунгаш ца хувца дукха ха я. Цулухьа уж бос байнен тишъеннен я. Уж сага теркам тIаозаргболаш, цунга уйла яйтаргйолаш ца хилча царех хьабала пайда мичаб.

Завода коа латта сийлен Доска атта саг юхевоагIаргволаш дац. Кизга бIалг бехаб, хьалхалаттарий сурташ бос байна да, царна кIал даь йоазош кхеталургдолаш дац. Иштта деш хул хьалхалаттарий сий?

Дукха гаьна йоацаш латт коллективо тIанйца социалистически декхараш тIадола шит, бакъда, уж кхоачашдарах аьнна цхьаккха хIама дац цу тIа. Цох лаьца дувца дезаш дола хьокхамий Доска цхьаккха тайпара йоазув ца деш уллаш да.

— Со дукха ха йоацаш мара партийни организаце секретаралла хержавац, массанахьа кулгаш дIакхачац са, — йоах Агиев Беслана.

Иштта даьсса улл халкъа тIахьожамхой Доска а. Кирпичкаш хьаечен йоттачен, токарни цехашка, гараже цхьакха лозунг, плакат бIаргадовзар тхона. Цига къахьегача болхлошка Дзортова Губатега, Белхароев Рашидага, Евлоев Къурейшага хаттар дир оаха балха нормаех, расценкаех, планаши социалистически декхараш кхоачашдарах. Цу хьакъехьа дала жоп доацаш бисар уж.

Завода контора гонахьа хайра еце а кIезиг-дукха гойтара агитаци йолаш я, хIаьта нах къахьегаш боаххкача участкашка цхьаккха тайпара лозунгаш, плакаташ яц. Иштта бIаргадовизар тхона бригадай, сменай, цехий коллективай социалистически декхараш, хьокхамий Доскаш, «Молнеш». Гуш дар, социалистически яхь йоаржаяра чIоагIа аьттув боаллийтаргйолча гойтара агитаце укхаза лоархIам беш боацилга.

Ийрча сурт дар маькхъеча заводе кхаьчача тхона дукхьалъэттар а. Цу предприятена го баьккха чакхдаьлар тхо. Цхьаккха лозунг, плакат дацар гуш. Кхы хIама бIаргадовизар тхона цехашка а, кхыметтел социалистически декхараш дIаяздаь плакаташ а дацар цига. Бакъдар аьлча, производственни цехе хьалтеха хьокхамий Доска дар, цул совгIа кхы хIама дацар укхаза а. «Пищевик» яхача пенгазета меттел кхоалагIча квартала балха итогаш йоахкар. «Комсомольски прожектор» яьсса уллар. Завода мерза хий арахецача цеха болхлошта йовзацар шоай балха нормаши планаши. Кхычахьа санна цу цехе а вIалла яцар гойтара агитаци.

Тамаш е йоагIаш дар цхьаькха цхьа хIама. Цхьан бригадо мастер Моновицкая Тансия Васильевна керте латта бригада, коллектив яхье йийхаяр, бакъда, мастерах керттера инженер хиина ялх бутт баьнаб. ХIаьта а из йоазув ца хувцаш багIа укхаза. Цох ха йиш я завода кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша гойтара агитаци мел «лоархIам беш» лелаю.

Цхьабола кулгалхой нийслу дика гойтара агитаци вIаштIехьъяккхара ахча дац, яхаш. Цкъаза из ишта хила а тарлу, цхьабакъда, «Молнеш», «Боевой листокаш» арахецара эшаш дац ахча. ХIаьта из вIаштIехьдаккха а магац заводе. Хьалхалаттараш хестабеш массанена дIабовзийташ санна тIехьбусараш бехктокхаме оза а йиш хургьяр предприятс партийни профсоюзни организацеша из доре.

ХIанз гойтара агитаци эргайоаккхаш тоаяра геттара аьттув бола ха я. Пятилетка тIеххьара шу дIадоладеннад. Района предприятей, боахамий, учрежденей кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша лоацача хана де мел эшар де деза гойтара агитаци политически кхетам луш, къахьегамхой хьалхашка латта декхараш кхоачашдара барцагIбоахаш, наьха безам тIагIоргболча тайпара хоза йолаш вIаштIехьъяккхара. Массанахьа вайнаьха меттала язъяь лозунгаш ца хилча яргъяц.

«Сердало» газета рейдови бригада:

А. ПЛИЕВ,
КПСС Малгобекски горкома инструктор;
М. ЧЕРТЕНКО,
«Ленина байракх» яхача газета корреспондент;
А. САГОВ,
тха собкор.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 шу ДИЗАРГА

КУЙБЫШЕВ. Сийлахь-боккхача Даьхен тIема ханара самолет дукха ха йоацаш Куйбышевски авиационни заводе дIачуводача пьедестала тIа дIаоттаяьй.

ТIема бирсача деношка заводе хьаяь йола штурмовик ИЛ-2 Кареле чуейта хиннай. Ткъаьнитт шу совгIа ха яьккхай ю гаьна хьунагIа уллаш. хIаьта дукха ха йоацаш дага доацаш кораяьй. Предприяте комсомольцаша дехар а даь городе хьаенай из. Субботникаши воскресникаши а деш къонача производственникаша юхаметтаоттаяьй, хIаьта хIанз заводе дIачуводача дIа а оттаяьй. Из тIом болча хана фронташка моастагIчох латаш хиннараштеи котало кийчъеш — заводий цехашка болх баьраштен дегIа ший тайпара памятник да.

Фашистски Германеца тIом беш яьккхача Коталон 30 шу дизарга кийчлуш завода партийни комитето дуккхача тайп-тайпарча мероприятей йоккха план оттаяьй. Из доккха цIей хьатIакхоачаш, масала, тIемой къахьегамен Турпалий аллея е а лаьрхIад укхаза.

СУРТА ТIА: Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа дакъа лоацаш тIема летчик хиннача Д. Сафонова Кареле тIом болча деношка сигала баьча тIемах дувц къонача болхлошта.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Юбилейна накъадолхаш

Дукха ха йоацаш «Грозгипронефтехим» институте фашистски Германи эшаяь 30 шу дизара юбилей язъяра оттаяь мероприятеш чакхъяхара комисси вIашагIъеллай. Цу комиссена юкъебахаб института керттера специалисташ, паркома членаш В. А. Летнев, С. В. Макарьев, В. В. Заманов, Р. А. Нефедов, кхыбараш.

Цу комиссе Коталон Денна хетаяь мероприятеш оттаяьй. Цар тIа лаьрхIад массе тайпара лоархIаме дата белгалдаккхара общественни организацеш юкъеоза. Цул совгIа теркалдаьд Сийлахь-боккхача Даьхен тIом лаьттача шерашка советски халкъо яьха коталонаш наха шерра дIайовзийтарал совгIа цу Денна сийна лаьрхIа социалистически яхь йоаржае а.

Коллектива хьалхашка цкъа санна дуккхаза къамаьлаш даьд эскарерча разведке волаш тIом чакхбаьккхача, дуккхача орденний кавалера Цеперский Илья Моисеевича. ХIанз из а, хIаьта иштта кхыбола а тха коллективера тIема доакъашхой а бирсача ханаца дувзадеина шоашта дагадоагIарех дуккхатиражни газета тIа кепатоха материалаш кийчъеш ба.

Партбюрой хьалхленца Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лоацаш хиннараштa юкъе анкеташ йоаржаьй. Цар йиш хулийтаргья Даьхе лораеш хиннарий вахар кхы а дикагIа хьадовзийта. ХIанзле паргара партбюро хьаьха йолаеннай анкеташ, дагадоагIараш, сурташ.

ТIем тIа дакъа лоацаш хиннараш хьагучабахарах уж коллектива дикагIа дIабовзийтарах партбюрова хьинаре новкъостал деш я института кадрай отдела начальник, коммунист Саулевич Ольга Иосифовна. Из гIулакх по чIоагIа тIера йолаш деладелга цхьа бахьан доацаш дац, из ше а я цу къизача тIем тIа денале дакъа лоацаш хиларах орденаши медалаши енна.

Коталон Ди дездара тIалерзадаь гIулакхаш укх шера аьхки денз чакхдоахаш я института комсомольски организаци а. Комсомольцаш Данилец Валентина, Хижнякова Наталья, иштта кхыбараш цIаккха йицйолийташ бац «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац» яха лозунг. Цар хьагучабоах хьалха институте болх беш хиннен хIанз пенсе болен Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъашхой. Царга письмош ухийт.

Ноябрь бетта денз Коталон Денна сийна социалистически яхь йоаржаяьй институте. Белггала хIама да цу яхье котбувлараштa юкъе хьалха тIем тIа дакъа лоацаш хиина бIухойн командираши болга. Царех ба коммунисташ техник Прусаков Михаил Васильевич, планови отдела начальник Цеперский Илья Моисеевич, проектай керттера инженераш Каиров Науруз Тимурчиевич, Трубаев Лев Яковлевич, кхыбараш.

Шоай боккхагIболча новкъосташта, даьшта, вежараштa тIем тIа карагIдийннарий сий де баларга хьежжа дикагIа кхетаде баьннаб къона проектировщикаш советски халкъо 1941—1945 шш. яьккхача коталон маIан, из историе чухьа цхьанна хана дицлургдоаца хIама хилар.

Цу сийлен датаца цар бесам чIоагIбаларга хьежжа шерагIа яржаш латт социалистически яхь а. ХIанзле 1974 шера лаьрхIа тIанйца лакхара социалистически декхараш кхоачашдаьд къонача коммунисташен комсомольцашен техника Жарнков Владимира, йоккхагIйолча инженера Демидова Таняс, инженера Хижнякова Натальяс, йоккхагIйолча инженера Кондратьева Иринас, дуккхача кхычар.

Е. ГРУДИНИН.

ШозлагIа хьахинна юрт

Гобаьккха гаьнаш а ягIаш йола паргIата майда. Цунна хьатIаотташ ягIа дуккхазза вIаштIаръяь хоза зданеш — культура ЦIа, гостиница, школа, юрта Совет, быта ЦIа, шитика, ресторан, кафе, модай ателье. Архитектурни ансамбла хьалхашка дагIа Сийлахь-боккхача Даьхен тIема шерашка байнача юртарча наха дегIа памятник — Iаьржделла нанен даим йоага цIии... Из я Николаева, Львовски областерча 1500 совгIча юртех цхьанне, центр. Шу хьалхагIа дIайоладеннай 10 шера лаьрхIа йола юрта реконструкци.

ХIанзалца хьалдаьча гIирсашка ши миллиони ах миллиони совгIа сом дIадахийтад укхазарча «Россия» яхача колхозо. Керда хьалдаьча гIирсашта юкъе эггара хьалхардар 800 сага моттиг йола зрительни зал, широкоэкранни киноустановка, художественни самодеятельноста коллективашта репетицеш е итт цIа а долаш дола культура ЦIа да. Эггара хьалхарча аргIанна хьалдаьча гIирсашта юкъе яр иштта 350 дешархочоа лаьрхIача школа кхозза вIаштIаръяь здани (пансионат) а йолаш, 150 бера лаьрхIа шозза вIаштIаръяь детсада здани. Лоаллаха хьалдаьд специалисташта лаьрхIа чуIе цIеноши спортивни зали.

— Цхьабакъда, — йоах колхоза председателз Украинец Ивана, — из эггара хьалха баьккха гIа мара бац. ДIахо йодача хана овлангара денз эргайоаккхаргья ерригa Николаевя тха колхоза чуйоагIа лоаллахара ши юрти. Дерригa а лаьрхIача 20 миллион совгIа сом дIадохийтаргда цу гIулакхага. Из ахча тхоашта корадоагIаргда вьина хеташ да тхо. Шерагара шу массаза доал чIоагIлу тха боахам. Укх шера, хьалхагIе а даьча лоархIамегIа, колхоза доход кхо миллион сомага дIакхоачаргья (итт шу хьалхагIа итт эзар сом а яцар из), хIаьта бетта юкъера лаьрхIача колхозхочо эца алапи бIаь сомал тIех хургда. Из вIаштIехьдаьннад лаьтташта комплексни механизаци, химизаци, мелиораци яр, хьайбай продукци дукхагIа яккхари из яккхарга дIабода мах лохбари бахьан долаш. Индустриальни ларда тIа оттабеш ба боахам. Алхха механизатораш бIаь совгIа саг ва тха, хIаьта болхлой корта — лакха квалификаци йола специалисташ. Бокъонца хила мадоагIара гIулакх да, ший быт тоаялар, юрта, кови, улица куп далар ловш ахархо хилар. Дикка дукхагIа хьашт долаш да культурни гIулакхаш а. Цу тайппара, вахаро ше хьалхаяьккха я реконструкци.

«Россия» яхача колхозе социально-культурни чуIеча цIенойн массиваш кердайоахилга боахама комплексана еча реконструкцеца цхьана лелаш да. Николаева юрта йистаца хьалъэттад керда гIирсаш: хьаеш я дулхен шурийн фабрика. Хьалъе лаьрхIад колхоза ший шурий завод, керда механически мастерскеш.

Николаев — Львовски областе реконструкци еча бIаь совгIча юртех цаI.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

Львов.

КАГИРХОЙ АТЕИСТИЧЕСКИ ДОГ-УЙЛАНЦА КХЕБАР

Парте дерхI, общества берригa членаш марксистско-ленински хьисапе дуне довзаш, идейно-политически кхетам чIоагIбенна болаш, коммунистически дог-уйла долаш хиларца мара коммунизм хьалъяра декхар кхоачашде йиш йоацилга.

Общества хIара члена хьалташа дIадехар да Iилмо маьххара коммунистически хьисапе дуне довзаш хилар. Цу тайпара дуне довзаро сагага торо хулийт хIара дийнахьа ше беш бола болх коммунизм бахьан долаш дерригача халкъо лоаттабеча къовсамца айхха бувза.

Из гIулакх теркаме а ийца, парте райкомо, комсомола райкомо, юххьанцарча партийни организацеша шоай беррига болх тIаберзабаьб коммунистически дог-уйла долаш района кагирхой хьалкхебара. КПСС обкома Х Пленум хинначул тIехьагIа парте районни комитето кулгал а деш, комсомоло шерра боаржабаьб кагирхошта атеистически кхетам балара болх. Из болх дикагIа бара оаха пайда эц йолаш йолча ерригача формаехи методехи.

Балха керттера формен лостами — атеистически хьехамаш шерагIа доаржадар. Цун юкъедоагIа лекцеш ешилга, комсомольски дешара системерча кружокашка кхетама болх белга, кепайоазонах, радиох пайда эцилга.

1973—1974 шерашка, марксизма-ленинизма лардаш Iомаю школаш йоацаш, районе болх беш хилар комсомольски дешара 28 кружок. Царех 6 кружок «Атеистически хьехамий лардаш» яхача темах болх беш яр. Цу кружокех хиннай керда кадраш-атеисташ кийчбу пхьоале. Масал эца мегаргдолаш ба райбольница кружоко беш бола болх. ШоллагIа шу да укхазарча школе ладувгIача 22 саго «Атеистически хьехамий лардаш» Iомаю. 6 шу да Ашехманов Евгения Арсентьевнас пропагандисталла цига болх бу. Духхьал дIадахача шера цо кийчвир атеистически тематиках вола 10 лектори информатори. ХIанз уж берригаш шоаш болх беш ба.

Атеистически кхетам балара балха керттерча формаех цаI хиларах тарра кагирхой политически дешар боккхача лоархIаме хилар теркаме а ийца, хьатIадоагIача шера комсомольски дешара системе оаха хьайийллай керда кружокаш. Цар болх бергба кагирхошта атеистически кхетам луш.

Парте райкомен комсомола райкомен болх беш я лекторски группа. Цо дукха лекцеш еш района кагирхошта хьалхашка. Къаьстта дика болх беш хиларца белгалбаха лов лектораш Сунженски консервни завода комсомольски организаце секретарь Газдиева Лида, Умархаджиев Iумар, лорпедиатор Ашехманова Евгения Арсентьевна, КПСС райкома инструктор Хашиев Тайсам, райбольница лор-хирург Ферзаули Алексей, кхыбараш.

Боккха болх бу района культура ЦIеношкарчен клубашкарчен агитбригадаша. Уж хул кхашкарча бригадашка, фермашка. Агитбригадай лекторски группаша къахьегамхошта еш атеистически темах йола лекцеш.

Кагирхошта атеистически кхетам балара гIулакха юкъе хьинаре дакъа лоац «Знамя Труда» яхача районни газето. Цу газета оагIош тIа каст-каста кепатеха хул дынах доала зулам дика хьагойташ йола материалаш. Цар кагирхой Iомабу коммунистически хьисапе дуне довза, ширача замах юхедисача воча гIулакхашца машар ца хила, кердача советски обрядех баха.

Районе торжественни хьаде хул саг хьайоалаечоах маьре йодачоах регистраци елга, кхуьш боагIараштa паспорташ дIалулга, Советски Эскаре гIулакх де болха кагий нах кхъабоахилга, Iодаьча бераштa регистраци елга. Цу гIулакхаша тешал ду кагирхой шоашта юххе совцабе дына низ дIа ца кхоачаш хилара. Духхьал 1974 шера района культура ЦIеношкен клубашкен торжественни хьале регистраци йир цхьан баха лаьрхIача кагийча нахей мехкарашен. Царех ба шурий-товарни ферма учетчик Гандаров Махьмади Мужечерча барзкъаш тегача цеха болхло Хамхоева Розен, «Заветы Ильича» яхача колхозе къахьега комсомольцаш Белхароев Iаьлен Арапханова Зайнапи, комсомольцаш Хачукаев Сергон Ахматукаева Маринан, кхы дуккха бараши.

Вай кхоанен тIехье хиларах тарра кIезига йоакхо яц оаха коммунистически дог-уйланца деша дагIа бераш хьалкхедара гIулакха а. Цу даькъе къаьстта боккха болх бу хьехархошапредметникаша — физикаша, биологаша, химикаша, историкаша, кхычар. Масала, биологаша дувц Iаламах, лаьтта буц, ялат хьа мишта хул, бераштa дикагIа йовз гонахьарча Iаламa хознеш.

Района школашка йолаш я бераштa атеистически кхетам балара балха план. Цу планага хьежжа дешархоцен дашца-нoанощен кхетама болх бу хьахархой коллективо. Ховш ма дий бера вахаре наьно йоккха моттиг дIалоацилга. Цудухьа айхха бувзам лоаттабу оаха берий дашца-нoаноща. Бер дуккхача даькъе цар хьехамца хьалкхув. Цхьабакъда цкъаза моттигаш нийслу дашта-нoаношта шоашта кхетам бала безаш. Цудухьа боккха лоархIаме да даш-нoанoша шоай бераш вай замо дIа йадеххара кхеделга вIаштIехьдаккхар. Цу гIулакха шоаш хьокхаме хила беза уж бераштa хьалхашка.

Тха районе хиннай дукха бераш долча нoаной слет. Из хетаяьр «Бераш атеистически, интернациональни, патриотически дог-уйла долаш хьалкхедара наьна болча лоархIамах» яхача темана. Слет чакхъяьлар дуккхача нoаноша, даьша, пионераша, кагирхоша бераш хьалкхедара гIулакха шоашта хетар дувцаш къамаьлаш дарца.

Т. ХАШАГУЛЬГОВА,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

КЕРДА ТIОАРСКА ДУ ЗАВОД

Город Богородскера (Горьковски область) гаьна йоацаш хьалъэттай тIоарскай завода корпусаш. Километр хIана яц аьнна йIаьха хьаллатт уж. 12—14 миллион пар кога гIирс хьабара тоъал гIоарска арахецаргда предприяте хIара шера. Вай мехка духхьашха укхаза хьалъеш я капролон — белкови тIоарска ду йоккха производство. Кулгаца деш дола балхаш механизмаша дергда.

Юххьанца денз нахьарий гIулакх леладераш баьхача къаьнарча юртах хьахиннай Богородск. Цудухьа тахан а корабоагIаргба городера тоъал опыт йолаш бола говзанчаш: укхаза я мехка къаьнагIчарех йола техникум, нахьарий промышленноста специалисташ кийчбу цо. Дукха ха йоацаш хьайийллай профессионально-технически училище. ВIашагIъеллай нахьараш тоадара керда технологи кийчъеш, цунна лаьрхIа оборудовани дагалувцаш йола йоккха экспериментальни конструкторско-технологически бюро.

Моттигерча заводера нахьараш хьанйде йиш хургья кердача предприятега, лоаллаха я из. Продукце цхьа дакъа цу метте маьхала доахаргда предприяте — Богородски кога гIирсий фабрикашка гIоргья из, цхьа дакъа кхыча городашка кхухьийтаргда.

Ховш мадарра, нахьараш тоадеча производства кIезига аракхувсац зуламе хIамаш, цхьабакъда, гонахьарча хишка ухаргьяц уж. Завод хьалъярга дIабодача берригача маьхах шовзткъа процент хиш цIенду гIирсаш хьалдаран хин кхоачам дукхагIа баран хьахийнад. Ока яхача хигахьа хIанзле а водовод йиллай, цу чу чуухa тоатолаш биологически цIендергдола йоккха система хьалъеш латт.

1975 шера болх бе йолаяликта лаьрхIад завод.

Григорий ЗАХАРОВ,
АПН корреспондент.

УКРАИНСКИ ССР. Кадрашта экономически дешар Iомадара чIоагIа йоавхо ю М. В. Фрунзе цIерагIча Сумской машинаш еча завода партийни комитето. Предприяте болх беш я технико-экономически знаней университет, хьалхле лелаеча болхлой семинар, коммунистически къахьегама школаш. Лекцеш ешен семинарски занятеш ен юкъе эзаб опытни экономисташ. Завода дикагIа бола болхлой чубоагIаш йолча экономически дешара методически советo хьалхле лелаю цар балха.

Кадрашта кIоаргга йовзийт экономика

Экономически дешара системе дешаш ва виъ ахи эзар саг.

СУРТА ТIА: модельни цеха коммунистически къахьегама школа пропагандист экономист Э. Б. Крупчан занятега кийчлуш я.

В. ДЬЯЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОВЗТКЪА ШУ ДАЬННАРАШ... ДЕШАРХОЙ...

Къона бараш баьгIа а ца Iеш нах деша багIаш йола сайрийнара юрта школа я Ахты яхача юрта, Дагестанерча йоккха йоацача районни центре. Цига деша ух шовзткъе итт шерал тIех ха яьннараш а.

...Ший шовзткъе барайтта шу даьлча бархIлагIча классе парта хьалхашка Iохайнай Ферзалиева Саимат, «Ахтынский» совхоза болхло. Шовзткъе ткъеста шу даьлча пхелагIча классе деша венав Тарханов Гуссейн. Цу сайрийнарча школе цхьан шера йистеяьккхай цо бархIлагIен цун воIа цхьайтталагIен класс. Юкъера образовани цхьана яьккхай тика чу мах беш йолча Ганиева Шекарен цун йоIа Гюльджаханен.

Боккха хиина нах юртарча школа дешархой хилара даькъе кIезига хIама карагIдаьннадац цун директора СССР Лакхехьарча Совета депутата Макатова Майнината. Знанешта цар безам тIабахийта хайнад цунна.

— Фу авторитет хургья хьа дезала юкъе, нагахьа санна кхыметтел аIамагIвола воI Бисултан а хьол дукхагIа дийна хилча, — яьхад Майнината шовзткъе итт шу даьннача Дадашев Имиралага. Иштта юххера а тешаваьв цо из парта хьалхашка Iоханза варг ца хилярах.

— Тха, лоамарой, кховзткъа шу бокъонца товлу ха я, бегаш бу хIанз Имирала, — шек дIа ма довла шо, хIанзчул тIехьагIа дIадолалургдолаш да са долла хIама. ХIанз юкъера образовани яьккха аттестат хьаийца долаш-м фу хала дар.

Ший хана Ферзалиева Саимата шекон уйлаш а дIаяьхар Макатовас.

— Ди делкьйига кхаьчача хана дIахьажал вай юртага, — йоахар цунга Майнината, — гой хьона, Ахтычай яхача хин аьрда оагIорахьара берд маьлхо сийрдабаьккха, самукъа ба, хIаьта аьттехьарбар Iийне боалл бIарччача дийнахьа лоамаша малх тIа ца кхоачийташ латт из. Иштта ва дешанза вола саг а, лоамаша малх тIа ца кхоачийташ санна. ЦIаккха а доагIаргдац цунна бизза безам эца йиш йола ди.

Майнината моттиг укх итт шера цо кулгалдеча сайрийнарча школе мара яц моттий шоана? Цун вахар — ерригача района вахар. — «Зарян» «Ахтынский» яхача совхозий сома бешамаш лелаераша доахача толамех цун къахьегама дакъа а доала. Физика законаш довзара новкъостал даьд цо тахан шовзткъа трактора тIа болх беш болча механизаторашта, биологи Iомаяра — 34 эзар гектара тIа беркат кхедеш болча кхаш леладераштa.

Майнината берригача дезала професси а хиина дIаэттаб педагога болх: цун воша — философски Iилмай кандидат — педагогически институте хьехаш ва, йоIа Зиярета пединститута музыкальни факультет йистеяьккхай, университете хьехаш ва йоI йига найц Абдулталип.

Мадарра аьлча, нах знанешта тIабигарал хозагIа а долаш цхьаккха хIама да а дий!

Ростислав КВЯТКОВСКИЙ,
АПН корреспондент.

МОХК ЦА АГИЙТА ЙИШ ЙИЙ?

ЧIоагIа мохк агар — Iаламa низо деча эггара уизарегIа долча зуламех цаI. Iилмахоша тахан фу ду мохк агарах доала доккхий зуламаш ца хилийтара? АПН корреспондента дехарах цу хьакъехьа дувц О. Ю. Шмидта цIерагIча СССР Iилмай Академе Лаьттан физика Института чIоагIа мохк агара лабораторе заведующе, физико-математически Iилмай доктора Шебалин Николая:

— Кхаь даькъах латт хIанзара сейсмологи: мохк агара юхъмоттига физика; сейсмически талгIеш чакхъювлийтача лаьттан чений лоаттам, талгIеш Лаьттан тIехьенна Iаткъар.

ДегIадоагIача лоамийн Iочуте1ача берийн бовхаш шоргтига — шера сантиметрал сихагIа доаташ дехьа-сехьа дувлача кIоаргга Лаьттан ченашка боарам боацаш доккхий низаш гуллу. Цхьа ха йоагIа, тIехьара тIалатта низ лоа а па луш, лоаман породаш оата а яле, доаттIам хиннача гIолла сихха чуйолалуш. Из я-кх из мохк агара юкъмоттиг — лаьттан породаш дехьа-сехьа ювлар.

Лаьтта мело тохаденнача хана массехк метр мара дIаьха хилац доаттIам. Ташкенте аьгар санча мохк аьгача, массехк километр дIаьха хул доаттIам. Цхьабакъда 1964 шера Аляске мохк агар санна дола доккхий сейсмически хатарaш хулача, Лаьттах 80—150 километр кIоарга чудодача лаьттан доаттIама дIоахал 800—1000 километр а хул.

ХIанз мохк агара юкъмоттиге «доаттIама» теори кхоллара болх беш ба советски сейсмологаш. Укх гаргарча хана вIашагIъелла яргья из. Iома а кхета а дергда доаттIам даржаш, соцаш, «дIадукъаш» дола хьалаш.

Вешта, мохк ага тарлуш йола моттига цун низи Iилмахошка хIанз а оалалургда, цхьабакъда из хIанз укх сахьата событеш хила тарлуш йола моттиг хьалххагIе а хьаалар мара дац: мохк агаргбола моттиг а из агара юкъе юкъера лаьрхIача мел юкъ йоргья а къоастаду. Бакъдар аьлча, цун кхоачам бац. Сейсмологаша «тамаш» гойтарга — Лаьтта кIал хIара чIоагIа тохаш йола чинг маца хургья гIоалмарзагIа ца доаккхаши нийсен хьалххагIе а хьаaларга — наха догдоаха дукха ха я.

ШоллагIа декхар — Лаьттан доаттам тохнилга — хоадамболашагIа лел. Цу гIулакха-м дукха ца говш вай планета лоаттам Iомабара юкъе да доаладеш дита дезаргда сейсмологашка мохк агари делхамаши санна долча хувцамашкара хьакхьача чоалхавен боарамагIа довпен хоамаш. Боккъалдар аьлча, Лаьттан ченашка гIолла йIаьххача хана никъ баь лераш шоашта тIа а йолаш хул сейсмически талгIеш. Сейсмически станцеша дIаяздаь уж хувцамаш доашхача хана вIаштIехьдоал Лаьттанна юкъе чукхаччалца цун чений лоаттам бовза. Цхьабакъда цу гIулакха чIоагIа новкъарле ю мохк агара юкъмоттиге массе оагIорахьа дIа-юха дахийтача юххьанцарча хувцамий кегаро. Цу тIа а, ховш хилац Iалама чинга моттигий хьал, тIаккха цу гIулакхо кхы тIа а гIалаташ дайт. Лаьттан чений лоаттам, хьалхагIе а оттаяьча амплитудаеи касталцеи искусственно хьалхьоаяь вибрацеш кIоаргга чу а ухийташ, белгалбар дуккха а пайданегIен нийсагIен да. Уж хувцамаш, бакъдар аьлча, сейсмически чингел дуккха а мелагIа да, цхьабакъда шоай боарамагIа уж хулаш хиларах боккха низ боалл: лоадама хоца луш дола хувцамаш уж хьачулувацаш йолча устройствашка Iоае йиш я.

КхоалагIа проблема гIишлонхошта хьашт долаш я. Мохк агар кхерам болаш йолча моттигашка Iалальмате чIоагIа латтаргдолаш хьалде дезаш хул хIанз цIенош, хIана аьлча лаьтта бокъонца мишта хувцалургда хьалххагIе а ховш хилац дIахо мохк чIоагIа аьгача хана — уж лоаца, чIоагIа чингаш хургья е из я пож а шаккхе цхьана хургда. Мохк ага кийчбалара бахьан хайча, хувцамий маIан хьалххагIе а белгалде йиш я. Лаьттан тIоаний лоаттама хьакъехьа хьакхаьчача нийсача хоамаца новкъостал дергда мохк агара юкъмоттигера Лаьттан тIехенга кхачачалца бодача наькъа тIа малагIа хувцамаш хул хара. Юххера а, хила тарлуча чингий сурт гургда гIишлонхошта, пайданагIа йолча тайпара чIоагIъе йиш хургья царга хьалъеча зданейи гIирсийи конструкци.

Кхоане сейсмологе толам боккхагIа бала тарлу мохк маца агаргба ха гIертачул из ца агийта гIийртача. Из, бокъонца фантастически хеташ йола, проект технически чакхъяккхар мишта хургда хIанзле а бIарго йиш йолаш да. Мохк агара юкъмоттиге сейсмически хувцамаш деш бола низ хьахилара, из цига Iайна хила беза. ЧIоагIа мохк аьгачул тIехьагIа, керда хана доаттIам «садоахаш» долча хана, низ Iовш хилац.

(АПН).

ШЕРА 400 ЭЗАР СОМ КХОДАЬД

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене дикагIчарех лоархIаш я Шуликин Георгий Александровича кулгаллеш йола бурувдеттарий бригада.

Цу коллективо бурув теха я Хаян-Корт-49, Хаян-Корт-67 яха тIехкIоарга скважинаш.

ХIана халача геологически хьалашка № 709 йолча тохкама скважина бурув тохаш я из бригада.

Дукха халонаш нийслу уккхаза бурувдеттараштa: газ араухаш, маркхал чубуаш, иштта кхыяраш а. Уж халонаш эшаеш хьабоагIа лаьттан ченаш тохкараш.

Пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера планагIа 2200 метр бурув тоха дезача 2290 метр бурув техар Шуликина бригадо.

Дика къахьегаш хьабоагIа уккхаза сменин мастераш, коммунисташ Дахшукаев Абу, Заяутдинов Тагир, Лопатин Иван, цар гIончаш Макаров Борис, Абдулкадыров Денисолта, Никулин Владимир, иштта кхыбараш а.

Бурув сиха тохар, химреагенташта, электроэнергена кхомбар, буровой остех, кхыйолча оатхалех бизза пайда эцар бахьан долаш дIадахача шера 400 эзар сом паччахьалкхен рузкъа ходадь коллективо.

* * *

Дика чакхдаьккхар «Старогрознефть» автомобилисташа нийслагIча пятилетка дийлагIа шу.

Планал совгIа 88,1 эзар тонн мухь дIа-хьа бихьар цар. Къахьегама овсарле планагIа лакхъе езачул 8,6 процент совгIа лакхйир. ХIаьта, мухьащ дIа-хьа дахьарга дIабода мах лохбар бахьан долаш 795 эзар сом паччахьалкхен рузкъа ходир.

Социалистически яхье хIалхалатташ хьабоагIа автомашиний водителаш Татов Павел, Алитуханов Зайнди, Иваненко Александр, Магомадов Баудин, иштта кхыбараш а. ХIара дийнахьа производственни декхараш 140—160 процент кхоачашду цар. ХIаьта цар автомобилаш массаза цIена а техническ дикача хьале а хул.

А. ТИЩЕНКО,
старогрозненски УБР такелажник.

ЮРТАШКАРА ЭЛЕКТРИКАШ ДЕШАШ БА

ДIабаха декабрь бутт чакхбоалача хана юрташкарча электриктий квалификаци лакхъяра хетаяь семинар хилар. Из вIаштIехьаьккхар «Грозэнерго» районий энергетически управлене. Деша бахийтар Западнии Восточнии электрически сеташка, «Консервплодовощ» объединене, «Чечингушвино» производственни объединене, Нохч-ГIалгIай АССР республикански производственни объединене колхозашкей совхозашкей болх беш бола электрикаш.

Йоккхача АтагIарча «Предгорная» яхача подстанце дешара-тренировочни полигоне практически занятеш а еш шоаш теоретически дийшар кIоаргагIа довзийтар.

Контрольни заданеш кхоачашъяьчул тIехьагIа электромонтераштa квалификаци лакхъярах дола свидетельстваш делар. Укх шера а цу тайпара семинар хургъя кастта электриктий квалификаци лакхъяра.

В. ПЕТРОВ,
«Грозэнерго» РЭУ юрташка электрификаци яра йолча группа кулгалхо.

Тхога язду

«IАЬРЖА ДОШУВ»— ДУКХАГIА

Пятилетка тIеххьара шу бIубекна дIадолалаьд «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша. «Iаьржа дошув» даккхара 1974 шера план ханал кхо ди хьалха кхоачаш а я, укх шера чотах цар даьккхар 4800 тонн мехкдаьтта. ХIаьта газ яккхара план кхы а хьалха кхоачашйир управлене. Шера заданел совгIа яьккхай итт миллион гаргга кубически метр газ. Продукцена реализаци яра шера план 102 процент кхоачаш а еш, заданел совгIа 188 эзар сома маьха продукци маьхала яьккхай цо.

Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 7 процент тIехкхоачашъяьй. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кходаьл итташ эзараш сомаш. Шера кхояь электроэнерги 826 эзар киловатт-сахьат хилар.

Мехкдаьтта даккхара пятилетка хьалхарча диъ шера план 5 декабрей газ яккхара задани 16 декабрей кхоачашйир мехкдаьттахоша. Диъ шера планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 36100 тонн «Iаьржа дошуви» 11,1 миллион кубически метр гази.

Иштта дика къахьегама толамаш дахара керттердар да мехкдаьттанен газан цхьана эксплуатаци яра дола экспериментальни балхаш дар. Специалисташа тахка а техка хьалха болх ца беш лаьтта скважинаш болх бе йолаялийтар. ТIа-тIа мехкдаьтта, газ, конденсат дукхагIа яккхара хIанз а тIехьа дукха балхаш деш да. Цу гIулакха цахаддаш тIахьожам лоаттабу специалисташа.

Скважинашкарча мехкдаьтта тIоанаш тIа искусственни низ лоаттабеш я В. М. Гуров керте латта коллектив. Нагнетательна скважинашца мехкдаьтта тIоанашка хий чуухийт цо.

Къаьстта дика къахьегаш я Холопов Иван Ивановичи Еремеев Павел Васильевичи керте латтача районии инженерно-технологически службай коллективаши Войтов Анатолий Ивановича кулгалдеча скважинашта капитальни ремонт еча цеха ремонтникаши.

С. БЫКАДОРОВ.
«Сунжанефть» НГДУ керттера экономист.
В. МАЛЬЦЕВСКИЙ,
ЦНИПР-а воккхагIвола инженер.

БАМа цхьа станци хьалъяра

ПланагIа 209 проект кийчъе езача 234 проект кийчйир пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера «Чечингражданпроект» института коллективо.

Института болхлоша оттаьча проектагIа хьалъе езача йоккхагIйолча гIишлоех я йоккхача панелий цIеной аргунски завод, 500 сага лаьрхIа Грозней 250 сага лаьрхIа Назранеи психиатрически больницаш. Иштта, проектировщиктий документацегIа 1975 шера хьалъе йолаергъя хIараяр 1176 моттиг йола кхо школа — шиъ Грозне, цаI Назране.

Республика тайп - тайпарча районашка: Шали, Серноводске, Орджоникидзевски станице, Iаьлий - Юрта, иштта кхычахьа ткъаь ялх школа хьалъяра кийчъяь проектни документаци дIакхачийтай.

Дукха болх бе безаш ба проектировщикай пятилетка тIеххьарча шера.

Кийчъяь яха еза Ленина цIерагIа улицагIа хьалдеча нийсаза вIаштIардаьча цIеной проекташ, «Грознефтехимзаводы» объединене болхлошта Новые Алды поселке хьалдергйолча цIеной технически проект.

Проектировщикаша даь доахаргда вокзала уллув хьалъергйолча кхойттIа этаж йолча гостиница, 49 школаца, кхоъ берий бешамий-ясьешта дола чертежаш.

Цул совгIа, института коллектива тIадиллад сийлен а бехктокхаме а дола декхар: Байкало - Амурски магистрале Кунерма станце комплекси, ерригача вахара-бытови объекташца: школашца, больницашца, тикашца, клубашца, библиотекашца, кхы мел долчуниа цхьана цунна уллув болхлой поселоки хьалъяра проекташ оттаелга.

Я. БУБНЕНКО,
пенсионер.

Деша тIеххьа—гIулакх

1975 шера кхашка дергдолча балхашта юртбоахама техника ший ханнахьей тIехдикеи кийчъяра Шелковской района колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» объединене механизаторашa, инженерно-технически болхлоша дIайолаяь инициатива хьал а лаьца шерра социалистически яхь йовржаяьй Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза 2-ча отделене механизаторашa.

Укх деношка хьинаре къахьегаш я кхоалагIча тракторно-кхаш леладеча бригада коллектив. Техниках дика пайда эца а цунга дукхагIа болх байта а хов уккхаза. ДIаяхача гурахьа йохъал этта чIоагIдена лаьтта нохара хьоаналгIа ша халла мара кIалтIа ца доажкхача хана а трактораш ца совцаеш зябь аьхар механизаторашa.

ЧIоагтIа овсаре къахьийгар цу хана Буриев Iумара, Миниев Баудина, Абуев Ражапа. 703 гектар зяба аьхар цар агрегаташа, цу даькъе 50 гектара тIара хьун петараш дIаяьха лаьтта а долаш. Цул тIехьагIа оахам деш новкъостал дир цар совхоза кховлагIча отделене кхаш леладерашта. Цул совгIа 689 гектара тIа гурахьа дув ялат дIадийра цар.

Гуйре екъа лаьтта яле а дика хьатIадаьннад ялат. Дукха ха йоацаш минеральни удобренеш товсаш подкормка яьй цунна.

ХIанз дерриг низаш оарцагIдаьхад механизаторашa лоархIаме декхар кхоачашдара — техникаи юрта боахама инвентаран ремонт яра.

—Керда шу хьатIаотташ бIаьстан кхашка болх бе эша тIехьаювзаш а тIехьатоссаш а мел йола инвентарь ремонт яь кийчъяьй оаха, — йоах бригадира Л. Бажиева.

Кхашка яраяла кийча я йиъ сепка, пхиъ культиватор, дукхагIйола сеялкаш.

Дика вIашIехьдаьккхад уккхаза ремонт елга. Хасиев Iалаудини Далаев Iабдул-Iазиз комбайнераш ба. Цхьабакъда шоай «кемаш» дIаоттадаь латтача хана техникана ремонт еча слесараш болаш къахьег цар. ТIехьаювза инвентарь тоае новкъостала баьхкаб трактористаш Бажиев Хадид, Буриев Iумар, кхыбараш.

Дог лазаш деча хIамах дика йоал. Хоза, бIарг сийрда боажкхаш латт нийссача линейках дIаоттаяь техника.

Ала ловра механизаторашa къахьегача хьалех. Бригаде кхоале ян. Ремонт еча эша оборудовани дIаоттае моттиг яц. Цхьабакъда, бригадира яхачох совхоза директора пов. Гуноева новкъостал дергда аьннад кастта уж кхоачамбоацараш дIадаха.

Г. ГРУЗИН.

ТАХАН ФЕРМЕ ЙОДА...

ДИКАЧА НАХАХ

Дукха хана денз Коби яхача юрта ях коммунистка Самаева Мария Заурбековна. Юххьанца клуба кулгалдеш дIаболабир хIанз библиотека заведующи йолча Мария Заурбековнас ший къахьегама никъ. Нахаца Iинерза, дог-цIеча, царна эшачоа гIо де массаза кийча йолаш кхоачашду цо общественна хьалхашкара ший декхараш. ДукхагIйолча хана шоай юртарча Ленина цIерагIча колхоза бригадашкарча, фермашкарча къахьегамхошта юкъе хул из.

Дика политинформатор лоархIаш а сийдеш а я Мария Заурбековна колхоза шурий товарни жа леладеча фермашка. Цо каст-каста экономически, дунен халкъашта юкъерча гIулакхий темаех беседаш ю хьайбаш леладераштa, арахец къахьегама листокаш, кийчъю хьоккхама агитаци, йоагIаш дахь деша книжкаш.

Цул совгIа къахьегама, вахара гIулакхех доаркашца дагардар дIа-юха дувца а ферме йоагIа из.

— Иштта колхозхошца хула къамаьлаш чIоагIа пайдане хет шийна, — аьлар нов. Самаевас. ХIана аьлча, цу гIулакхо уж дикагIа бовзийт, цар дагардар хов, эшар довз, хIаьта хьайбаш леладераштa се хийра йоацаш санна хеташ хул со а.

Шурий-товарни ферма болхлошта дукхагIа дагадаьллар пятилетка къоастамбеча шера тIанийца социалистически декхараш дикагIа кхоачашделга дар. Уккхаза из гIулакх цахаддаш дувцар производственни совещанешка. ХIаьта массаза а цунца дувзаденна хул политинформатора Мария Заурбековнай къамаьл а. Балха йоккха опыт йола а иштта дукха ха йоацаш уккхаза шоай къахьегама никъ хьалххара дIаболабаь а дукха доаркаш ба цу коллективе. Хьалхле лелаерел тIехьабиса безам болаш бац къона доаркаш. Цхьабакъда, сихха доарка товзал дика караерзае, массаза тIатеIIа болх бича мара котало йоаккхалуш ца хилар ха лерттIа вIаштIехьдалац цар. Цу гIулакха царна гIо-новкъостал ду ферма кулгалхоша, специалисташа, иштта политинформатораша.

ХIара кхоабача Iаттагара шера 3 эзар килограмм шура йоаккхача дикагIболча доаркай Мария Федоровна Кулешовай, Елизавета Григорьевна Габараевий, кхычар балха опыт ювцаш дукха лекцеш яьй ферме нов. Самаевас.

— Дувцал шоашта хетар, шоай балха иштта доккхий толамаш фу бахьан долаш доах цар? — аьна, цкъа къонача доаркашка хьаттар Мария Заурбековнас цIеча уголоке ше беседа еш. Уккхаза шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир нй. Габараеваси Кулешоваси. Къонача доаркашта чIоагIа пайдане хилар уж къамаьлаш.

— Цул тIехьагIа дикагIйолча доаркай балха опыт зувш, хьайбашта лерттIа гIулакх деш хилар уж,—аьлар ферма заведующе Валентина Сергеевна Буртника.

Хьалхле лелаерий балха опыт шерра дIайовзийтара агитационно-кхетама балха дукхача формаех пайда эц политинформатора Самаевас. Масала беседаш ю, къахьегама листокаши молнеши арахец, балха хьалхле лелаерашкеи ферма специалисташкеи къамаьлаш дайт коллективана хьалхашка, дикагIбарий сийдеш байракхаш хьалйогI, яхье хьалха латтарий балха опыт ювлаш конференцеш ю фермашка. ТIехьабусараш кIезигагIа хилийтара доккха новкъостал ду цу гIулакхаша.

Колхоза шурий товарни жай фермай цIеча уголокашка хьоккхама агитаци кийчъеш чIоагIа къахьег политинформатора Самаевас. Иштта цо кийчъяьй «ТIанийца декхараш мишта кхоачашду» «Пятилеткана — хьинаре къахьегам», «Вай колхоза дикагIбола хьайбаш леладераш» яхача темаех стендаш. Цун новкъосталца фермашка хан-ханнахьа арахец социалистически яхьа бюллетенаш, кийчду яхьа хьоккхамий доска. Цудухьа массаза а хIара доарка болх мишта баьб, Iаьхаргаш кхеларан тха даккхаран жа Iуй болх мишта лел ха йиш я фермашка. Цул совгIа цахаддаш керда газеташ, журналаш, книжкаш лоаттаду цо цIеча уголоке.

Чакхдаьннад пятилетка къоастамбеш дола шу... Укх деношка колхоза ялат, комсаш лелаераша, механизаторашa тIанийла декхараш кхоачашдарах хьайбаш леладераштa дувц политинформатора. Иштта дунен халкъашта юкъерча лоархIамеча гIулакхех а беседаш ю Мария Заурбековнас.

Дукха ха йоацаш политинформаторца Самаевайца вIашагIкхийтта хилар со.

— Тахан жа лелаеча ферме йода со, — аьлар цо. Районе дикагIболча жа Iуй Наурды Акватович Эсмухамбетовеи Копсов Хомагубеи балха опытах царна дувца безам ба са. Хетаргахь из пайдане а хургда царна.

Е. ФАРНИЕВА.

Маркхалаш-санитараш

Металлически оатхалаш тIара мIади хьоанали дIаяхара къахьегамен профессиональни лазарийн гигиена Харьковски Iилма-тохкама институте хьадагалийцай унахцIеновна кхераме йоаца керда мIад йоаха препараташ.

— Металл, металлах яь хIамаш цIенъяра, тIагIолла бесар хьакха уж кийчъяра къаьстта шоай тайпара маркхалаш хьадаьд тха институто Царех ши-кхо процент а теха кийчъяьча раствораша сихеи цIенеи дIайоаккх тIера бIеха мел йола хIама, — йоах института директора, медицински Iилмай кандидата Евтушенко Григоре. Цу тайпарча маркхала-санитара цхьан тоннага 4 сом мара додац, металлах яь хIамаш цIенъяра лелаеча уайт-спирита цхьан тоннага 60 сом, бензинага 67 сом додача метте.

ХьалхагIа ши-кхо сахьат эшаш хинначa метте, хIанз 20—30 минут мара йовц. Металлах яь хIамаш цIенъяра процесс къаьстта пайдана йолча оагIорахьа лел бIоахбаь маркхал хадданза кегабеш йола устройстваш чулаттача ваннашка. Ванна чу раствор цкъа чутессача металлах яьча хIамаш тIара хьоанал 10—20 дийнахьа дIаяха а йила а йиш я.

Николай НЕСВИТЕНКО,
АПН корреспондент.

«Са милице, со лораву»

Наьха сатем лорабераш

Каст-каста цхьана го йиш я шера белаж а йолаш тенна милице воккхагIвола сержант Гелгаев Лемеи диткъача дегIара маькара зIамагIвола сержант Устарханов Суламбики. Лема духхьал бIаргавайначов хета тарлу, ер текхе валалехьа-м ше хур хург ма дий аьна. Бакъда вуламхошта дика хов из иштта довцилга. Эшаш моттиг нийсъелча тамаш елла кадай хул Лема.

Сеша хьабаьхкача денз маьркIажа ха хиллалца центральни базар тIа ха деш хул уж шаккхе. Дукххачарна хеталургда фуд цу базар тIа селла лораде дезаш, шоашта эша хIама эца мара болхий цига нах, аьнна. Цхьабараш шоашта хIама эца ух, хIаьта вожаш... бIеха уйла дага йолаш.

ХIара денна дукха нах хул базар тIа. ХIаьта Лемийна хов саг эс. Дукххача шерашка болх барах йиш хиннай цун шийца цхьана юкъара гIулакх кхоачашдеча новкъосташкара — участковни инспекторгара Имадаев Ахьмадагарей оперпункте дежурии волча Ормоха Анатолегареи балха опыт хьаIомае. ХIаьта хIанз из ше ва шийна опыт Устарханов Суламбика дIалуш.

Суламбик а вац духхьашха милице балха венарех. Дукха ха яьккхар цо автостанце общественни порядок лораеш. ФуннагIа нийслора цига. Совцабе безаш хулар малар менна лела нах. Моттигаш нийслора наьха кисашка кхувда жуккаргаш лувцаш а. ХIаьта цхьан дийнахьа Суламбика соцавир малар а менна урс даьккха ший сесага тIехьандда цхьа къонах. Урс хьа а даьккха ца юйташ кIалхаръяьккхар цо корзагIъяьнна кхалсаг.

Ше миччахьа вар аьнна тешамеи дикеи кхоачашду зIамагIволча сержанто шийна тIадилла моллагIа гIулакх. Дика бовз цунна базархойи наьха кисашка кхувда жуккаргаши.

Дукха ха йоацаш Гелгаев Лемийца цхьана базар тIа гIолла хьавоагIар Устарханов Суламбик. ЩIаьхха ший новкъоста гола а Iетта бIа-са йир Лемас. Киоска тIехьашка гIолла дIа а ваьнна баьцадараш дохкачахьа дIавахар цо вийца саг. «Наьха кисашка кхувлар ва хьона из» аьлар Лемас. ДIа-хьа а къаьста базар тIара из лаха болабелар милице болхлой. ЩIаьхха хьахезар «ДIа ма вахийталаш» яхаш детта цIогIарч. Суламбика духхьала ведда воагIар цхьа саг, бе тоIаяь цхьа хIама а йолаш. Милиционер бIарга ма вайнге а, тIехьшкахьа юха ведар из. Бакъда, ваха моттиг яцар. Цу оагIорахьара цунна хьатIавоагIаш вар воккхагIвола сержант Гелгаев Лема. Ваха моттиг йоацаш висар зуламхо. Иштта чакхъяьлар кисашка кхувдача жуккарга тIехьара турне. 120 сом чуловллаш хинна бохча ший даьга дIаделар, хIаьта зуламхо чувеллар.

Иштта, наьха сатем лорабеш хьабоагIа Гелгаев Лемеи Устарханов Сулумбики. Аттa беце а эшаш болх ба цар бар. Цу шинне хьинарца вIаштIехьдаьннад базархой, наьха кисашка кхувда жуккаргаш, хулиганаш совцабе. ХIанз наггахьа мара бIаргагап базар тIа докъадаь чкъаьрий дохка нах, безача маьхах хIамаш, тIормеш дохка кхалнах, кхыбола зуламхой.

М. ЛЫКОВ,
милице майор.

БЕРАШ— ВАЙ КХОАНЕ

Даьча зуламий тохкам бича гучадаьннад уж дукхагIа деш бараш дезале нийса кхетам ца луш биса кхувш боагIараш хилар. Иштта хатар а хиннa царех цхьабараш суда хьалхашка отта безача дIакхаьчача цар даьш-ноаноша укх тайпара дувцаш хул: «Яа сискали тIадувха барзкъа доацаш лелийтавац оаха из»...

Цу тайпара къамаьлаш дир милице болхлошта 1958 шера ваь а, иттлагIча классе дешавагIаш а волча Леонидов Алексея даси нанаси, шоай воI зулам даь цига кхаьчачул тIехьагIа. Алексея да ГрозНИИ инженералла болх беш ва, цу тайпара болх беш я цун нана а. Алексей ше дешаш волча школе дисциплина телхаяь ца Iеш общественни моттиге а харцахьа лелаш хиннав. Из бахьан долаш Ленински райисполкома кхувш боагIарий гIулакхашта йолча комиссе тIавийха хиннав.

Даси наноси дуачунца а, тIадувхачунца а дика Iалашву шоай воI, цунна киса леладе ахча тел. Бакъда цунна боагIаш бола кхетам луш-м бац уж, шоаех цу хьакъехьа дуккхаза бехкаш даьхадале а.

Цу тайпара ледарло еш ба № 39 йолча школа яхлагIча классе дешача Курбанов Эльмане дан нанеи а. Цун да Альвани Грозненски производственно - технически конторе слесаралла болх беш ва, иштта къахьегаш я цун нана Сайдат а. Шоай воI каст-каста дешара тIеравувлилга, из харцахьа лелилга ховш бар уж. ХIаьта дукха ха йоацаш кхыча кагирхошца цхьана Ленина цIерагIча улица тIарча цхьан ларека чIега а баьккха чубаьнна хиннаб уж. Иштта милице къоастаде дезаш хилар Эльмане дош.

Цхьаболча даьша - ноаноша сарахьа шоаш балхара цIабаьхкача шоай кхийна дезал фу деш ба теркал ца деш бут, хIаьта шоаш телевизорга хьежаш еррига сайре дIахьу. ТIаккха кхувш боагIараша деш дола дукхагIдола зуламаш сарахьа деш долга белгалдича ховргда царна лоаттабу тIахьожам цIаккха мелбалийта йиш йоацилга.

Берашта, кхувш боагIараштa кхетам белара чIоагIа во Iоткъам беш хIама да даьш-ноаноша цIагIа дукха къаракъаш мелилга, царна бIарга а гуш харц гIулакхаш лeладелга. Цу тайпарча хьалашка хьалкхувш ва ший дезале № 14 йолча школе пхелагIча классе дешаш вола Людиов Юрий. Цун да «Пищемаш» завода болхло ва, нана № 2 йолча кирпичкашъеча заводе къахьегаш я. Цар даим санна цIагIа тIехдаьха корта бохабу малараш мел, харцахьа лел, бераштa етт.

Зуламаш дара тIакхувш хул во дешаш дола цхьадола бераш а. Иштта № 21 йолча школе дешаш вола Тимофеев Руслан каст-каста цIагIара дIаух, занятешта тIеравувл, массехказа милице берий цIеношка воалаваь хиннав. Из вшта хургдацар цар дезале деррига вIаштIехьа далара. Цун да хаддаца къаракъаш меларах балхара мукъавалийтав. Цо кIаьнка каст-каста ер тарали шийгара во хьокхаш, гойтаралаи совгIа цуяна нийса кхетам балара деш хIама дац.

Кхувш боагIараша цхьадола зуламаш ца де тарлора, нaггахьа санна царна законодательства лардаш йовзаш яларе. ХIаьта профессионально - технически училищашка, школашка правови пропаганда елга лерттIа вIаштIехьдаьккхадац. ХIаьта из ца лича дарг а дац.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
республика чурча гIулакхий министерства политико - кхетама балха отдела инструктор, милице воккхагIвола лейтенант.

Балха декхар чIоагIа бехктокхаме хеташ кхоачашдеш ва коммунист, республика чурча гIулакхий органий капитан Тонконогов Иван Иванович. Львовски пожарно - технически училище чакхъяьккхачул тIехьагIа 1964 шера вай республика милице органашка болх бе волавенна из, хIанз йоккха опыт йолаш шийна тIадилла гIулакх кхачашдеча кхычарна хьокхам телаш ва.

Юххьанца из болх беш вар республика МВД пожарни охрана военизировании долча цхьан даькъа караула начальник волаш, тIаккха пожарни охрана управлене инструкторалла, воккхагIволча инженералла.

1970 шера толамца СССР чурча гIулакхий министерства лекхарча школа инженерни факультет чакхъяьккхар Иван Ивановича. Цо йиш хилийтар шерра практически опыт йолча цун теоретически база чIоагIъс. ХIанз республика МВД кулгалдеча цхьан балха хьожавеш лакхваьв из. Уккхаза а ший декхар тешаме кхоачашдеш ва капитан.

Ший балха тIа дукха дика хIамаш карагIдувлар бахьан долаш итгазза яхар санна тайп-тайпара баркалаш яхаш, совгIаташ телаш белгалваьхав нов. И. И. Тонконогов. ХIаьта цун сурт республика чурча гIулакхий министерства Сийлен доска тIа доалла ши шу даьннад.

СУРТА ТIА: чурча служба капитан Тонконогов Иван Иванович.

И. ДАДАЯНЦА сурт.

ПРОФИЛАКТИКА СОВЕТАШТА—ЛЕРТТIА ТЕРКО

Цхьа шу гаргга ха яьннай профилактика советаш вIашагIйохка йолаенна. Цу юкъа партийни, советски, административни органаша кIезига даь дац профилактика советаш вIашагIйохкаши цар болх вIаштIехьбоаккхаши. ГIадвут цу дукхагIйолча общественни организацеша шоай болх беркате хьабеш хиларо а, хIаьта царех цхьайолчар пайдане опыт Iоаяро а. Царех я № 1436 йолча автоколонне болх беш йола профилактика Совет. Шийтта сагах латт из. Царна юкъебоагIа инженерно - технически болхлой, производстве хьалха латтараш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей викалаш. Совета керте латт предприяте керттера инженер Абрамянц Заур Рубенович.

Ший болх Совето соахка сентябрь бетта дIаболабаьб. Цу хана дена 30 заседани чакхъяьккхай уккхаза. Уж кхетаегIац Совета членаш духхьал дагабалара яьраш санна —цига цар цIенхаштта бехктокхаме оз советски законаш телхадераш, шагIа харцахьа бахараш, прогулаш ераш, шоашта болча аьттонна Iаьдала транспорт лелаераш, и кх. дI.

Совето ший болх хьалхе а оттаьча планагIа бу. Цу тIа белгалдаь керттера дешаш профилактически болх барах да. Цу юкъе доагIа къаьнача болхлоша къоначарна шефски новкъостал дар, нах мишта бах хьожаш дезалашка чуувттар, коллектива участкашка кхетама болх барах юкъерча звеной кулгалхой отчеташка ладувгIар санна дола гIулакхаш.

ЧIоагIа терко ю Совето ше беш бола болх коллектива членашта дIабовзийтара. Совет вIашагIкхийтта яьначул тIехьагIа сатирически листокаш арахец. Уж хьалтох наха гуча моттигашка. Цудухьа хIанзле холуш да цар балхах доала беркат. Автоколонне дикка чIоагIъеннай къахьегама дисциплина. ХIанз геттара лаьгIденнад водителаш, слесараш харцахьа леларах е къаракъаш меларах МВД органашкарей медвытрезвителашкарей уха каьхаташ.

Иштта дика вIаштIехьбаьккха лелабу шоай болх «Красный молот» заводе, Надтеречни района «Верхне-Наурский» совхозе, кхыча болхлойи колхозхойи коллективашка вIашагIъеххача профилактика Советаша.

Цхьабакъда ерригача профилактика Советаша шоай декхараш нийса кхетадаьдац аьнна хет, хIана аьлча керттерча даькъе зуламаш ца хилийтара, тIехдаьха корта бохабу маллараш мелараш юхатохара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра болх бе безаш йолча цар хинна даьнна зуламаш, хатараш къестадар мара кхы хIама дац. Цу тайпара лелабу ший болх «Надтеречный» комсий совхозерча профилактика йолча Совето (цун председатель совхоза директора заместитель нов. Ибрагимов). Цар Совет укх шера март бетта вIашагIъеллай. Цу юкъа йиъ заседани мара яьяц уккхаза. Цига дийцад «Минеральный» совхоза тракторист Мктаев харцахьа леларах, шофер Истамов чIоагIа менна а волаш общественни моттиге вах деншаш, иштта шоай юрта дукха къаракъаш мелаш хьувзаш вола Умаров тIавийхавар. Цу хьакъехьа соцамаш тIаийцадац Совето, материалаш участкови инспекторга е милице райотделе дIачу а енна Iийнаб.

Зуламаши хатараши ца хилийтара профилактически болх бар — из да чурча гIулакхий органий балха а керттера гIулакх. ХIанз республика чурча гIулакхий министерстве профилактика йола отделени хьаяьй, цу тайпара службаш я районий чурча гIулакхий органашка а. Зуламаши хатараши ца хилийтара, уж хьахула хьалаш дIадахара, общественни законаш хьалхашка ше бехктокхаме хеташ хIара саг хьалкхевара шоай низаш тIаухийт хIанз цу службаша.

Массанахьа хIанз вIашагIъеха болх беш йола профилактика Советаш шоай керттера декхар чурча гIулакхий органашта хьинаре новкъостал дар лерхIа дезаш я.

Р. ЖУББЕ,
Нохч - ГIалгIай АССР МВД политико - кхетама балха отдела начальник, милице полковник.

СУРТА ТIА: Подмосковьерча ГАИ патрульни вертолета экипаж заданегIа яха кийчлуча хана.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЧАМ БОЛА ДААРАШ

Бахача наха дукхагIа, чамболашагIа, дIадодар кIезигагIа долаш даараш хулийтаргда яхача девизах къахьегача Грозненски маьхк еча комбината болхлоша цхьа бутт дIабахийташ паччахьалкхен плани тIанийца социалистически декхараши тIеххоачаш ца деш. Пятилетка дийлагIча шера план ханал цхьайтта ди хьалха кхоачашйир цар. Планал совгIа ара а хийца маьхала яьккхар 240 эзар сома маьха маькха-булочни изделеш. Из хул тIанийцача социалистически декхарех лаьрхIа хинначул 150 эзар сома маьха дукхагIа.

ДегIа мел еча продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьахинна я. Къахьегама овсарле лакхъяра шера план 102,5 процент лакх а еш, 1973 шера хиннaчул 4 процент лакхъелар из. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа комбината болхлоша 120 эзар сом пайда бир.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу цар кхомбаран хьурмат дараи тIехьа а. Цох доккха беркат даьннад. ДIадахача шера кхойир 30 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Зехьа доа ца деш хьоар лорадарах кходир 70 тонн хьоара.

Керда продукци арахецара а чIоагIа йоакхо ю комбинате. Духхьал дIадахача шера комбинате керда арахеца доладелар фуаш детташ кийчду чIоракаш, макаца кийчъю булкингаш, повидло, тIоа, фуаш теха кийчъю кIаьда булкингаш, тIаьца кийчду чIаьпилгаш, кхыйола продукци. Цул совгIа кIолд яьккха морз а детташ кийчъяь булочни чIоракийи изделей 2100 тонн арахийцай. Из керда продукци бахача наха чIоагIа ховтташи дика дIаэцаши я.

Къаьстта дика къахьегарца комбинате белгалъяьнна я Сорокина Анна. Каваиде Валентина керте латтача цехий коллективаш. Цига хIара сменагIа нормаш тIеххоачашъеш хьинаре къахьегаш ба пекараш Лидяева Зоя, Левина Валентина, Габаева Сонета, резчица Мутухова Совдат, кхы дукха бараш а.

А. ТАРАКАНОВ.
Грозненски маьхк еча комбината планови отдела начальник.

ВСТРЕЧНИ ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Вай республикерча мехкдаьттахоштеи бурувдеттараштеи чIоагIа эшаш я Грозненски ремонтно - механически завода болхлоша кийчъю оборудовани. Мехкдаьттахой хьашташ дизза кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабеча цар дика къахьегама толамаш доах. Шоаш денна дош дизза кхоачаш а деш дерригача технико-экономически хьокхамий шера план ханал пхи ди хьалха кхоачашйир цар. Шу чакхдалалехьа встречни план тIеххоачаш а еш укх шера календарагIа арахийца маьхала яьккхар цар 55 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Уж къахьегама толамаш кхы тIа а лакхдеш болх беш я завода коллектив пятилетка тIеххьарча шера.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба заводе Мирчев Александр Васильевича кулгалдеча мехкдаьтта оборудованена ремонт еча участка болхлойи Давлетов Эдуард Сидоровичи керте латта механо - сборочни цеха коллективи.

М. РУДИК,
Грозненски ремонтно-механически завода партийни организаце секретара заместитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Кхохкам кІаьдбара торонаши НАТО химераши

Дукха ха йоаццаш чакхдаьннача Владивостоке США президентаца Дж. Фордацеи Рамбуйе Франце президентаца В. Жискар д'Эстэнацеи КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хиннача балха вІашагІкхетараша кхохкам кІаьдбара процесс шеръечен чІоагІъечен керда лоархІаме дакъа юкъедихьар. Цар лоархІам СССР-аи цу мехкаштеи юкъе дІа-хьа леладеча гІулакхий доазонашта гаьнна тІехбаьлар. Къаьстта боккхача лоархІаме хилар уж вІашагІкхетараш европейски континента. Тамаш е йиш йолаш дац советско-американски советско-французски переговорашка карагІдаьннараш 12-чеи 13-чеи декабре Брюсселе хиннача НАТО сессе заседане дийцача дешай керттера тема а хиппа дІаоттар.

Машар лорабара гІулакха шоаш тІехьа ба яхаш натовски гІозараша чІоагІа цІогІарч детте а, мадарра аьлча, дунен халкъашта юкъера гІулакхаш товдалара новкъарле цар елга цІимхара традици а хинна дІаэттад. Башха эргаш яцар дукха ха йоацаш чакхъяьнна сесси а. Хьалха дІаихача шерашка санна, юха а цІогІарч деттар цига «вай гІема потенциал эшаялийта мегаргьац» яхаш.

ХІаьта фуд из «эшаялийта мегаргьац» яхилга? Духхьала еврогруппе чудоагІача Францегара дІайиккхача, НАТО членаш долча дерригача европейски мехкаша 1974 шера тІема гІулакхашта ассигновани елга цхьана лаьрхІача, 4,5 миллиард доллара алсамдаьккхар, хьалха ши миллиард доллара алсамдаккха ца лоархІаш хиннача метта. Цунах а кхоачам хетац натовски военщинана. НАТО хІанз чакхъяьннача сессе йоккха терко йора тІема герз дІахо йодача хана кердадаккхара, цунна модернизаци стандартизаци яра дешай. ХьатІадоагІача шера 563 танк, 1157 бронетранспортер, 238 тІема самолет, 836 противоавиационни ракета, 22 кемеи хина кІала лела лодкаши, иштта кхыбола тІема гІирси эца лаьрхІаб.

ДоагІаш дола хаттар отт: сенна, хьанна эш тІема гІулакхашта лаьрхІа дІаухийта рузкъа алсамдаккхар, СССР-и США-аи, Францин, ФРГ-еи санна долча керттерча европейски мехкий кулгалхой дерригача халкъий, эггара хьалха Европе дахачар дарий а долаш, хьашташ кхоачашдеш, дІахо йодача хана паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш тоадара наькъаш лехаш болча хана? Хетаргахь, низаца кхерам тІатувсаш ший лоІам кхоачашбар дІадеха безам хилара ларда тІа хьалха санна натовски концепцеш латташ хиларах кхетаде дезаш да из. Цунна дола масал — НАТО генеральни секретара Лунса йоалаяь шеко яйта доводаш. НАТО хиннача пресс-конференце цо аьлар: «СССР НАТО-ца тІом хьоабе безам болаш я аьнна хетац сона, цхьабакъда из безам хувцабала а ма мегий»...

Кхохкам кІаьдбара гІулакх юкъагІдаккха ца гІерте а из кІаьдбалара гІулакха духьаленаш увттае хІаьта а гІерт НАТО керте латтараш, из къаьгга белгалдаьлар Европа кхерамзлени вІаши гІулакхаш леладарен хьакъехьарча Совещане болх чакхбаккхара дешах лаьца яьча дискуссе. Совещани хулача юкъагІа карагІдаьнча дика хІамаш чІоагІдаьд советско-американски (Владивосток) советско-французски (Рамбуйе) цхьана яьча коммюникешка. Цу документаш тІа белгалду, совещане шоллагІа фаза сиха чакхъяьккхен лоаццача хана эггара лакхагІча боараме цун кхоалагІа фаза вІашагІйоллен цига карагІдаьнараша торо луш хилар.

Событеш цу тайпара дегІаахар массане, эггара хьалха европейски халкъий хьашташ кхоачашдеш да аьнна хета тарлора. Цхьабакъда, кепайоазоно беча хоамах, дукха ха йоаццаш хиннача НАТО сессе массехк доакъашхочо из позици лацар бахьан долаш критика йора США-нея Франценеи. Цул а совгІа, къамаьлаш хьахозар, кхыметтел совещане шоллагІа фаза кастта чакхъяккхарах а дувца хьалха да яхаш. Массаза санна, кхохкам кІаьдбара къайлагІа боацача духьалбаршта керте волаш къамаьл дора Лунса. ВІалла кІаьд ца луш кхохкам кІаьдбари халкъашта юкъе гІулакхаш дІахьа леладари чакх ца далийта гІерташ къахьег цо.

НАТО хІанзара сесси ший тайпара я, бакъда цхьан гІулакха. Из тІема блок вІашагІъеллача историе чухь юхьанца тІемеи политически проблемаел экономически проблемаш дукхагІа ювца езача эттар цун доакъашхой. Из ший тайпара гІулакх сенца кхетаде дезаш да аьлча, из кхетаде дезаш да Малхбузен экономике хала кризис оттарца. Цу Лунса йоахар, НАТО-на кхерам тІатувсаш бинъ бала ба: инфляци, энергетически кризис, хьабе болх ца хилари платежни баланса дефицити. Хьал цІенхаштта оттарах тешал ду НАТО кулгалхоша шоаш деча тешало: блока дегІадепача цхьайтта мехкашка ер Іа кхоачалуш латтача хана хьабе болх боацаш биса нах 11 миллионал тІехбаргба.

Цу тайпарча прогнозех кхер НАТО, блока доакъашхошта юкъе иштта а ца товш дараш кхы а ирдала тарлу. Эггара тІехьа хила доагІача тайпара, фуннагІа даь а шоай экономически хьал тоадара, тІема гІулакхашта дІадохийтар кІезигде шоаш лаьрхІа хилар дІакхайкадаьд Англеи, Италеи, Голландеи.

Машара тІехьа Советски Союзон кхыча социалистически мехкашеи кІаьд ца луш къахьегаш хилар, советски машара программа вахаре хьинаре чакхйоахаш хилар Малхбузенерча дуккхача паха хьаллоац. Из ІаткъанзаІац НАТО членаш болча мехкий позицена а. Цун кулгалхоша фуннагІа леладой а «цу шийлача тІема» сов дукха лаьттача саьнчу а керда мух хьекха болабеннаб. Цхьацца хабараш дувцаш дале а, «укх тІеххьарча ялх бетта кхохкам кІаьдбеча карагІдаьнна толамаш» бакъ ца дичен общеевропейски совещане тоъал хІама карагІдала торо хургхилар тІа ца йишачеи бовлац уж. Из бакъдаь цар тІаэцар, НАТО чулоацам е цун кулгалхой уйлаш хувцаенная аьнна ала дац. Советски Союза хьалхленца, хулаш латта кхохкам кІаьдбалара процесс дерригача халкъий хьашташ кхоачашдеш хилар цІаькха а тешалдеш мара дац. ХІаьта цун лоархІам ца бича бовлац НАТО кулгалхой санна бола машара духьала латтараш а.

В. НЕДБАЕВ,
АПН спец. корр.

Брюссель.

Чехословаке болх беш я Советски Союзера ена «Ростсельмаш» завода СК-5 «Нива» яхача ялат чуэцача советски комбайна конструкци миштайи цо болх мишта буйи дІадовзийташ йола дІа-юха лела учебни центр. 1974 шера республика кхашка болх беш хинай ту тайпара 700 машин. Цар лакхара къахьегама овсарле хиларан, тешаме уж болх беш хиларан Чехословацки лаьтта леладераш чІоагІа раьза ба. Кастта ЧССР кхоачаргья цу машиний керда парти. «Чархаш тІарча школа» занятеш йолча мехка ерригача миІингашкара бІаьш комбайнераши механикаши ух. Цар Іомабу комбайна болх, цун устройство, Іомаю советски механизаторий опыт.

СУРТА ТІА: аргІанара заняти еш ва инженер Юрий Вершегоров.

ЧТК — ТАСС сурт.

ЦРУ тІайоагІаш латт...

Каст-каста Испане аха ваьнав американец Вернон Уолтерс. Ваьннавац, бакъдар аьлча, истарий тІемага е Прадо яхача музейга а хьажар духхьа-м, хІана аьлча, Уолтерс ЦРУ директора заместитель ва, цудухьа цун визиташ а корта болча гІулакхашта лаьрхІа яц. ЦРУ шеф Вильям Колби ше а хинная укхаза.

Цхьа бахьан доацаш дац америкачски къайлагІарча службаша Пиренейски ахгІайренна къаьстта уйла тІайохийташ хилар.

«Нью-Йорк таймс» яхача газето деча хоамашка хьежача цун маІан шин бахьанах хІаьта а латт: цкъа-дале, нагахьа санна франкизм дІайоале низ бола компарти политически арене яларах кхерилга, шоллагІа-дале, Пентагона тІема базаех фу хургда-хьогІ аьнна хетар... Кхыча дешашца аьлча, нагахьа санна Франко диктатура тІера Іоежа болх хуле, «дагадоацаш» нийсдала тарлуча хІамаех НАТО бехказа яккха гІерт ВІашагІкхийттача Штатий разведка, ДукхагІа оарцагІъяьнай из лоаллахарча Португале демократизаце процесс чІоагІа дегІаахa йолаеннача хана атлантически стратегаш ка ехка а енна биса хиларах, тов дика вІаштІехьдаьннача деп-ал долчен португальски халкъа низаша уж цецбахарах.

ВІаштІеххьа-тІехьа франкистски доал дерий вікалашца вІашагІбетталу ЦРУ кулгалхой, цхьан оагІорахьара, событеш дегІаахар хьалххагІе ха а шоллагІча оагІорахьара — нагахьа санна «саготта гІулакхаш» нийсденна моттиг хуле «операци» кийчъе а гІерташ. Цу гІулакха шоай мадридски партнерий деналах шоаш башха тешаш боацандаь дукхагІа а леладу цар из. Кхыметтел Вашингтонерча Испане посольства телефонашка ладувгІаргдола система оттаярга а дІакхаьчад гІулакх. Цу цхьан ханна океапал дехьарча «гІончаша» шоай низ кхоачар ду профсоюзашта, эскара, киназийн политическиш гІозарашта юкъебаха гІерташ. КІезига уйла тІаяхийтац пресcана а. Колумбийски университетерча профессора Стюарт Люре барча хоамагІа, цхьаболча журналисташта эзар долларага кхаччалца гонорар тел ЦРУ агенташа разведывательни информаци — казармаши тІемафе базаши йовзийтаргара яьнна политически уйлай хьакъехьара характеристикашка кхаччалца — тІайола материалаш лоаттаярах.

Дукха ха йоаццаш «Камбио 16» яхача мадридски журнало къаьстта помер хетайир океапал дехьарча «хьаьшашта». «ЦРУ тІайоагІаш латт» аьнна беттагаргаш тІа даь йоазув дар лоаца плашаш ювхача агентий стереотипни фигураштa юккъе гІолла, «Средиземни форда тІарча къилбаседаамерикански шпионажа лоархІамегІарча центрех цаІ а хинна дІаотташ латт», яхаш язду журнало, — Испани.

Ю. ГВОЗДЕВ.
(АПН).

ЮРТАРА ШКОЛА

Бераштa дІаденна вахар

Подколзина Зинаида Федоровна Карабулакски юкъерча школе завуч я. 39 шу да цо школе болх бу. Цунца дийтта шера цхьана болх баьб оаха.

...«Шийна нах хьатІаувза ховши Іилмани технически знанеш йолаши хила веза паччахьалкхен учреждене кулгалхо». Хетаргахьа уж ленински дешаш цкъа дийша Іийна хургьяц Зинаида Федоровна. Школа а я ший тайпара чоалхане паччахьалкхен учреждени. Цун кулгалхо хила веза Іомавер малави цунна хьеха дезар фуди ховш.

Зинаида Федоровнас чакхйоаха урокаш ерригаш а йийлла я ала йиш йолаш я. Цо школе болх беча шерашка, тха школа хьехархой хинна ца Іеш, района, республика школашкара хьехархой а ихаб цун урокашка хьажа.

Уж массаза хІанзарча хано дІамадеххара а, хьажа баьхкараштa урок миштa яла еза гойташ а хиннай. Ший уроке ва безам болчунна пурам ца луш цІаккха а Іийнаяц Зинаида Федоровна.

Цун балха боарам лакха ба, цун уроке ваьгІа хьехархо ший торонашка хьож, дикагІа, пайданегІа йолча кепара вІаштІехьъяха хьож ший урокаш.

Зинаида Федоровнай урокашка дешархой саготлац. Хеталу урок чакхъяккха цунча вІалла хала а дац аьнна. Цунах латт педагога атта боачача къахьегама говзал. ХІаьта укхаза цун дика знанеш хилар хинна ца Іеш, берий дагардар кхетадарах, берий психика йовзарах, беро даьча моллагІча хІаман хьисап де харах латт гІулакх.

39 шу дІаденнад бераштa Зинаида Федоровнас. ХІанз а эрсий меттеи литературан урокаш телаш а я. Ший дешархоех болхлой, колхозхой, инженераш, лораш, хьехархой — дика нах хиларал доккхагІа совгІат дац Зинаида Федоровнайна. Духхьал тха школе болх беш ва цо хьийхача дешархоех шийтта саг.

М. ФРОЛОВ,
Карабулакски № 1 йолча юкъерча школа директор, РСФСР школа заслуженни хьехархо.

Хьехархой хьалхленца

Бераштa хьехара болх дика бовзаш, бераш дукха дезаш, царна дешар Іомадара, хьехам балара берригa шоай низ, хьинар, дега йІовхал дІалуш бола дика хьехархой дукха ба тха Йоккхача Ачалкхерча юкъерча школе.

Царех ба Ведзижев Идриса Микаил, Чапанов Махьмада Сергей, Валаханова Марфа Магомедовна, Мещечкова Неля Ивановна, Бондаренко Николай Алексеевич, иштта кхыбараш.

Дика хьехарал совгІа дукха общественни болх бу цар дешархоща. Масала, дешархошта дукха езаенчача школерча радиокружока кулгаллеш ва Чапанов С. М. Цун хьалхленца радиотехника къайленаш Іомаю дешархоша.

Дукха ха йоацаш тха школе вІашагІъеллай художественни самодеятельность. Цунна кулгаллеш ва Картоев Абоязит. Урокаш чакхъяьнначул тІехьагІа каст-каста концерташ увттаду самодеятельноста доакъашхоша. ЛадувгІараштa чІоагІа салоІам хул цар иллеш аьлча, ашараш лекхача. Художественни самодеятельносте хьинаре дакъа лоацаш ба бархІлагІча - итталагІча классашкара дешархой З. Кузьгов, М. Беков, А. Точиев, И. Кузьгов, Б. Богатырев, С. Чапанов, кхыбараш.

Школерча комсомольцаша лаьрхІад Байкало - Амурски цІермашиникъ буллача болх беш болча наха Нохч-ГІалгІайчен йоазонхоша яздаь книжкаш дІахьийта.

Хьехархой хьалхленца кхы а дуккха дика гІулакхаш чакхдоах тха школерча дешархоша.

Т. АКИЕВ,
№ 17 йолча юкъерча школа 10-ча класса дешархо.

Дика салеІар

Сайре... Дукха нах гулбеннабар Инаркъерча юкъерча школа актови зале. Дешархоша кийчъяьча Кердача шера хетаьча сайренга баьхкабар берий дай-ноаной, хьехархой...

Сайре дІайолаялар кхайкадеш сургал бек ниисса 17 сахьат даьлча. Сцена тІа йоал бархІлагІча класса дешархо Картоева Іайшет. Цо дувц гулбеннараштa школа вахарах, комсомольцаша, пионераша чакхдаьхача дикача гІулакхех.

Цул тІехьагІа доладелар дешархоша кийчдаь концерт. Сцена тІа бувл гІалгІай къамаш форма ювха халхархой, иллеш оалараш. Концерте къаьстта хьинаре дакъа лаьцар 9-ча класса дешархоша Картоева Зинас, Укурова Лидас, Дзагиев Мухьмада, Котиева Фердовсас, Хугов Руслана, кхыбараша.

Сайренга вІашагІкхийттарий чІоагІа теркам тІаозаш дика чакхъяьлар ворхІлагІча класса дешархоша оттаяь Мальсагов Кураза Зоврбика язъяь «Пхьа» яха пьеса.

Я. КАРТОЕВ,
№ 12 йолча юкъерча школа дешархо.

«Уралэлектротяжмаш» производственни объединене Свердловскерча Іилма-тохкама, проектно - конструкторски, технологически институте болх бе йолаеннай трансформаторий изоляцештеи высоковольтни выключателаштеи тохкам бара йола лаборатори. Кердача лаборатoре 220 киловольт йолча выключатела опытни образеца изоляцена тохкам бе болабаьб.

СУРТА ТІА: конструкторски бюро начальник Г. П. Мальчугови (аьрдехьа) инженер-тохкамбер В. С. Соболеви тохкам бе выключатель кийчъеш ба.

А. Гракова сурт.
ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ» № 1

Кепа е теха араяьннай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» хьалхара номер.

Цун передовой статья «Кердача толамашка тІахьех» аьнна корта болаш я.

«Тха кердача шерара интервью» яхача рубрикана хІала я «Интернациональни кхетам лулга — балха тІа керттердар» яха КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара С. Бековеи «АгитатораІа дІахьалхашкахьа хьех» яха Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода парткома секретара заместителa Л. Кончаковаси язъяь статьяш.

Котало яьккха 30 шу дизарга «Вознесенскена юхерча доазон тІа» аьнна статья язъяьй 62-ча Краснознаменни форда тІарча къаьсттача стрелкови бригада артиллере начальник хиннача, отставкерча гварде полковника Советски Союза Турпала А. Самохина.

Дунен халкъашта юкъе латтача гІулакхех дувцаш я «Шоай интернациональни декхар кхоачаш а деш» яха исторически Іилмай кандидата А. Толстикова статья.

Блокнота тІа кепатехай производстве хьалха латтарашка Грозненски локомотивни депо В. И. Бабенкога, «Горячеисточненский» совхоза комбайнеркага К. А. Дудуркаевайга, Малгобекски бурувдеттача балхий управлене буровойя начальникага И. А. Галаевга, кхычарга керда шу хьатІаоттарца дувзаденна дахьийтача моарпалашта.

СПОРТ

КЕРДАЧА ШЕРАРА ЛОВЗАРАШ

Эггара хьалха керда спортивни шу дІадоладир Нохч-ГІалгІайчен шахматехи шашкехи ловзараша. Города шахматни клубе дІадоладеннад Грознерча йиъ района школашта юкъе хьалхле яккхара шахматех ловзилга. «КІай ладья» яха приз яккхара къувсаш ба районашка котъяьннача ворхІ школера шахматисташ.

Цу яхьашка толама тІехьа толам боаккхаш хьайоагІа соахкара чемпион — 54-ча школа команда (тренер А. Дергоусов). Хьалха ловзаш, счет 4:0 а йолаш цар эшайир 23-ча школера команда, хІаьта 37-ча школа командал из котъяьлар 3:1 счет йолаш. шоллагІа ловзаш а. Иштта яккха йиш йолча 8-нех 7 очко яьккхар цу школерча шахматисташа кхозлагІен диазлагІен ловзаш а.

Царна тІехь-тІехьа болх 22-ча школера шахматисташ а (тренер И. М. Селезнев). Цхьатарра 3:1 счет йолаш уж котбаьннаб 37-чеи, 23-чеи, 21-чеи школашкарча шахматистел. Бакъда уж ийшар диазлагІа Октябрьски районерча 34-ча школа командаца ловзаш 1:3 счет а йолаш.

Дика ловзаш хьабоагІа городерча № 2 йолча школера къона шахматисташ В. Лупарев, В. Шепелев, О. Солодкова. Кхаь дийнахьа ловзаш цІаккха ца эшаш хьабоагІа уж.

Шахматех ловзилга чакхдоаллашехьа дІадолалургда «Тамашийна шашкаш» аьнна цІи йола шашкех ловзилга.

Кагирхошта сакъердам хулаш чакхдоал дешарах мукъа дола денош. Шахматехи шашкехи ловзаш хьалхарей шоллагІеи моттигаш яьхача командаша дакъа лоацаргда бІаьсти бераш чухийцача хургйолча республикански яхьашка.

* * *

Цхьан ханна сар-саррахьа шахматни клубе дІахьош да кхийнараш шашкех ловзилга. Цу яхьашка хьалхле къувсаш я Москвера, Тулера, Рязанера, Ростоэера, Дагестанера, Нохч-ГІалгІайчен командаш.

Укхаза ловзараштa юкъе ба цІи хеза бола шашкех ловзараш — Москвера гроссмейстер Н. Абациев, спорта мастераш Махачкалера И. Алексеев, Грознера М. Карнаухов, Ростовера Н. Петров, Тулера Б. Оксман. Рязанера мастералла кандидат А. Иоффе, кхалнах Рязанера спорта мастер А. Мишкина, Москвера мастералла кандидат В. Феклина, Грознера О. Писаревская.

Хьалха ловзаш котало яьккхар Москверчеи Рязанерчеи командаша. Счет 4:2 йолаш москвичаш котбаьлар Дагестанерча шашистел, иштта 2:4 счет а йолаш вай мехкахой ийшар Рязанерча спортсменашца ловзаш. 3,5:2,5 счет йолаш Ростовера шашисташ котбаьлар Тулерча командал.

Шашкех ловзара яхьаш дІахо хьош я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР команда капитан.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БУХАРЕСТА КЕРДА СИБАТ

Хетаргахьа, юххьанца Бухаресте нийсвеннар юртарча Музейга ца хьожаш дІавода хургвац. Укхаза гулъяьй халкъа архитектура памятникийн юртарча быта хІамайн ше мо кхы йоаца коллекци: ахархой цІенолгаш, михои хицеи кхестаю хьайраш, кІурзах хьалъяьккха пхьоалеши арахьара баьхка нах сувца моттигаши... Безам тІабодаш яц лаьтта тІара низткъа мара хьагуш доацача, кораштa метта зІамига бІалгаш дагІача, цІалгашка лелаяь хІамаш, фатагенаца йоагаю лампаш, дахчах даь нух... Из я — революци хилале хинна кицашца ювца Тульча. Цхьан хана оалаш дар: «Тульчанин санна верзан ва из»...

Город Тульче, из цІи лелаеча уезда центре да вай. Кхога а хинна Дунай Іаьржача фордагахьа хьийдда додача, лохача гувнашта юкъе улл из моттиг. Укхазара дІайолалу дунайски дельта — доазув доаца ушалаши листа тІабаьнна эрзи.

Таханара Тульча — Румыне динамичнии сиха дегІаухаш латтачеи районех цаІ. Тхоца воагІаш хиннача «Конструкци» яхача бухарестски журнала керттерча редактора Александру, Цинцерианус «румынски эрий улла лаьтта» аьнна цІи тиллар Тульчах. Укхазара масштабаш кхыяраш яле а, вайцига цхьан хана Казахстанеи Алтаеи ихача санна, Румыне массе миІингашкара энтузиасташ ух тахан Тульче. Байцига эрий дада лаьтташ карадерзаде ухаш санна, Тульча «караерзае» новкъостал ду беррригача мехко.

Тульча индустриальни эрий дадача лаьтташ тІа хьалхара, мул баьккхар 60 шераш юкъекхаьчача хана. Иштта городе хьалъе йолайир глинозем йоаккха комбинат. СЭВ рамкашка социалистически мехкаша вежарашха дола гІулакхаш вІаши леладара символ а хинна дІаэттар из гІишло. Венгреи СССР-ои оборудовани ейтар. Цунна монтаж ечеи наладка ечеи румынски специалисташа цхьана дакъа лаьцар советски специалисташа а.

1970 шера ший хьалхара продукци арахийцар заводо, хІаьта цул тІехьагІа кхо шу даьлча биззача низаца болх бе йолаелар из.

Теплохода тІа Тульчана гаргакхаьчача города панораме кердачунни къаьначоаи юкъера башхало белгала духьалъотт. Кегаденнача, дукхагІа Дунай яхача хий йистенгахьа даьча цІеношта юкъе сигалах ІотІабена маха санна, хьалдагІа туркий къаьнарча маьждига мимар. Цун кІала, хий йистте дІа-хьа даьржад хІанзарча заман промышленни архитектурах дола Іоакха — аьшкбетонни зданеш — мехка эггара йоккхагІа йолча чкъаьра чакхбоахача фабрика цехаш. Гаьна йоаццаш цхьаькха керда комплекс — мрамор йоаккхеи юххьанца из чакхъяхара балхаш кхоачашдеш йолен комбинат. Уж гІишлош иштта укх тІеххьарча итт шера хьахилар.

ДІахьалхашкахьа бокха гІа баьккхаб уезда юрта боахамо а. Дулх доаккхаш йола йоккхий хьайбаш леладу комплексаш хьалъяьй. Тульча городе хьалъеш латт дельта дикача лаьтташ тІа хьалкхеду баьцадаараш чакхдоахаргдола йоккха консервни завод.

Хьалха алхха ахархой цІеношта тхов туллача мара пайда ца эцаш хинна эрз хІанз, ПНР новкъосталца хьалъяьча, Бриэлерча целлюлозно-каьхата комбината бедал я. Укх шера, ГДР-ра енача автоматически линешца кийчъяь, болх бе йолаенцай шера 4 миллион шуша чхьагІар доаккхаш йола комбинат.

Дунай фордах дІакхетача город Тульча латташ хилар чІоагІа аьттув болаш да кІоаргача Сулински гирла чу гІолла Іаьржача форда тІара хьаухача кемашта. Кемий трюмашкара мухьаш машиннаькъа вагонаш тІа сиха дІатІадотта торо луш йола, цІенна йолча погрузочно-разгрузочни оборудованеца кийчъяь торгови порт дукха ха йоаццаш хьалъяьнпай укхаза. Цу тайпара, румынски океански чкъаьрий доахача флота керттера база а хиннай Тульчах.

Таханарча Тульча эггара йоккхагІа йола гІишлон объект — чкъаьрий доахеи мухьаш дІа-хьа кхухьеи кемаш дергдола судоверфь. Верфий гІишлон площадка тІа массанахьа бІаргаго йиш я Советски техника: низ бола экскаватораш, бульдозераш, йоккхий мухьаш хьалъийду кранаш... «ТІехдика машинаш! — аьлар царех болхлочо Дамьяр Сегарчганус. — Советски конструкторашкеи болхлошкеи тхогара доккха баркал дІалелаш!».

Болислав Саницкий — уезде гІишлонаш хьалъяра балхашта кулгалдерех цаІ. Констанцерча гІишлон-монтажни треста керттера инженер ва из. Цу треста отделене гІишлош ю Тульче. ДІадахача шера румынски гІишлошъерий делегацена юкъе волаш Советски Союзе вера Болислав. Вай мехка шийна бІаргадайначох дувц цо!

— Сога хьаттача, СССР деш латтача гІишлошъяра дуккхача балхаша тхоай проблемаш кхоачашъяра хьинар айду тха.

Глинозем йоаккха комбинат, торгови порт, кемаш ду верфеш наха баха керда моттигаш — Тульча хІанзарча уезда ший тайпара «визитни карточкаш» да. Сиха дегІа а ухаш индустриально-аграрни кул хьахулаш латт «румынски эрий иллача моттига».

В. ТЕЛЕГИН,
С. ЦИСАНОВ,
АПН соб. корр.

Бухарест—Тульча.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийкара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Тамашийна хІамаш. 10.00 — Босбола телевидени. «Са да маляр ва» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 11.20 — Босбола телевидени. «Кинопикъбархой клуб». 14.25 — Передачай программа. 14.40 — Документальни фильма программа. 15.30 — Босбола телевидени. Концерт. 16.05 — Изобретатель. 16.35 — Босбола телевидени. Кагирхой творчество. 17.05 — Вай Даьхен истора очеркаш. 17.35 — Босбола телевидени. «Изумрудни городера тамашийна саг» яхача телевизионни мультфильма премьера. 6-гІа сери. 18.00 — Пропагандиста долча новкъостала. КъорІана ю Іилман критика (гІалгІай меттала). 18.15 — «Бригадир» яха телевидене Грозненски студе телевизионни документальни фильм. (Телевизорашка хьожарий заявках). 18.30 — Саги закони. 19.00 — Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эрсий иллей хора концерт. 19.45 — Йоазонхочун трибуна. Маркова выступлени. 20.00 — Пуччини. яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гІа сери. 21.00 — «Ха», Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Андроникова дош» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 22.35 — Классически ашарий концерт. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

14.30 — Пионерий республикански Дворецера кердача шера представлене трансляци. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «ХІара сурта тІа малх ба». 18.30 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — Киножурнал. 19.05 — Грозненски шурий-комбината коммунисташ болча. 19.25 — «Нурек хьалъеш латт» яха телевизионни фильм. 19.40 — Шоана бераш. (гІалгІай меттала).

8 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Мишта вІашагІболл фаьлг. 10.15 — Босбола телевидени. «Кешкехи цун доттагІехи дола дувцараш» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 1-гІа сери. 11.25 — Босбола телевидени. «Тахан вальс мара яц». 14.30 — Передачай программа. 14.35 — «Сибирски трактера юрт» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 14.50 — Борис Горбатов. Литературах йола передача. 15.35 — Босбола телевидени. Хьаьхара эрсий революци хинна 70 шу дизарга. «Пролог» яха художественни фильм. 17.10 — «Тахан — Іилма». 17.40 — Босбола телевидени. «Изумрудни городера тамашийна саг» яхача телевизионни мультфильма премьера. 7-гІа сери. 17.00 — Саг, общество, закон. 18.20 — Комсомолера отчеташи хоржамаши. ВЛКСМ-а обкома отдела заведующе Эльмурзаева выступлени (нохчий меттала). 18.30 — Босбола телевидени. «Камарадос — новкъостий» яха телевизионни документальни фильм. 19.45 — Босбола телевидени. «Пуччини» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 3-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Ког-сонлолаш фигурни хахкарах йола СССР чемпионат. Киевера передача. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Самукъане ноташ». 18.30 — Киножурнал. 18.40 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.00 — «Бутт лаьттан естественни спутник ба» (нохчий меттала). 19.15 — «Лаздиной» яха телевизионни фильм. 19.30 — Концерт.

РАДИО

7 январь

6.00 — Юртара Іуйре. 6.50 — Экономически Іилмай доктора Иванова беседа. ГІулакхаш леладу Америка а Советско - американски гІулакхаш а. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Хоамаш. 8.25 — Передачай программа. 8.35 — Хьайбаш леладераштa дола концерт (нохчий меттала). 16.00 — Экономически дешара партийни йоакхо е (нохчий меттала). 16.15 — Пятилетка тІеххьарча шера хьинар долаш къахьега» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.30 — Сийлахьбоккхача Дай-мехка тІема шерашка Нохч - ГІалгІайчен кхалнаьха хьинар дола толамаш. Исторически Іилмай кандидата Исаева беседа. 16.45 — ХІама кходара законашца яха корреспонденци. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грозней морхаш а йолаш, кІеанг-дукха йоачан а йолаш, малхбузехьара секунде 12—18 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилеи фёгара температура республике гІолла 0 градусагара 5 градусагеи Грозне 0 градусагара 2 градусагеи кхоачаш йІовхал йолаш хилеи тарлу. 8 январера 11 январе кхаччалца морхаш а йолаш, деношка хьалхарча ах юкъагІа 2 градус шелалгара 3 градус йІовхалга кхоачаш, шоллагІча ах юкъагІа 1—6 градус йІовхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамерча секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арадувл шинарей, ерии, шоаттеи деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револоце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 00078.